

AKSENT

ET MAGASIN FRA IOGT I NORGE - NR 3 - 2020 //

- IKKE SÅ VIKTIG Å DRIKKE ALKOHOL

Ungdomsdrikkingen går ned

- NÅ ER IOGT TILBAKE TIL HVOR DE SKAL VÆRE

Nye medlemmer holder aktiviteten oppe

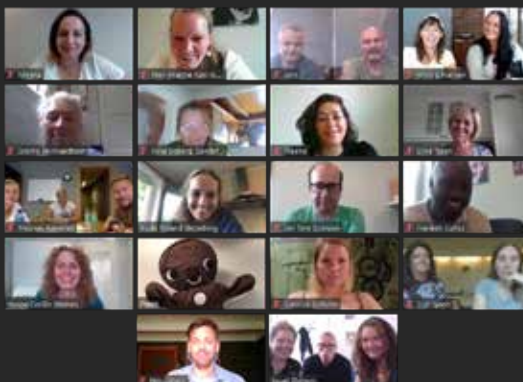
EN PERLE VED OSLOFJORDEN

Kirkevik blir som nytt

Mandags
WEBINAR

Hver mandag kl. 18 - 19
inviterer vi til fagelig påfyll
og hyggelig samtale i vår
nye webinar-rekke på zoom.

Møt IOGTs ledelse

Den første mandagen i hver måned, blir IOGTs leder og/eller generalsekretær igjen i nettmøtet etter mandagswebinaret.

Logg på med dagens webinar-lenke mellom 19 og 19.30 og slå av en prat, still spørsmål eller luft ideer.

LEDEREN //

SKADEREDUKSJON – EN DÅRLIG HOVEDSTRATEGI!

IOGT er opptatt av at det skal være lett å ta rusfrie valg. Og det bør være like enkelt å velge rusfritt for unge som står i fare for å vikle seg inn i rusproblemer som for rusavhengige som ønsker å leve et rusfritt liv.

Men slik er det ikke. Og slik vil det heller ikke være om vi ikke satser mer helhjertet på rusforebygging.

Rusforskningen viser en klar sammenheng mellom det skadelige bruken av rusmidler og totalforbruket. Om færre liv skal ødelegges av alkohol eller narkotika, må vi sørge for at færre ruser seg og at vi alle ruser oss mindre og sjeldnere.

I Sammen- og ANTA-prosjektene jobber vi i IOGT med å hjelpe rusavhengige til å leve gode og verdige liv. Enten man ønsker å ruse seg eller trenger hjelp til å slutte. Det gjør vi fordi vi mener at skadereduksjon og behandling er viktig, nødvendig og selvfølgelig.

Men vi vil likevel sterkt advare mot å gjøre skadereduksjon til en hovedstrategi i norsk ruspolitikk, slik vi eksempelvis opplever at mange heller mot i argumentasjonen for forslaget til rusreform.

Vi kan for eksempel ikke være med på at narkotikabruk skal normaliseres for at rusavhengige skal oppleve mer verdighet dersom dette samtidig senker terskelen for at unge mennesker tester ut narkotika.

Spørsmålet vi alltid må stille oss i ruspolitikken må være: Hva gjør at færre unge begynner med rusmidler og at vi som samfunn ruser oss mindre? Og spørsmålet er viktig fordi det også gir svaret på hvordan vi skal få et samfunn med færre rusavhengige og med mindre rusproblemer.

Hanne Cecilie Widnes
Generalsekretær IOGT

Nye lokaler i Haugesund klar for informasjonsmøte om ANTA. //

NYE IOGT-LOKALE I HAUGESUND

Det er ikke hvert år IOGT tar i bruk nye lokaler, men satsningen rundt ANTA og Kafé Klar gjorde at IOGT Haugesund begynte å se seg om etter nye steder å ha aktivitetene sine i byen. Allerede finnes det et Sammen-senter i sentrum og IOGT-huset med barnehage i kjelleren er det mye aktivitet i. Nå i sommer ble det nye lokalet i Haraldsgate 197 åpnet med et ANTA-kurs. Etter det har kursene kommet på rad og rekke, og Kafé Klar har også åpnet en dag i uken foreløpig. Lokalet ligger på gateplan som gjør at det er enkelt for folk å komme innom, og organisasjonsrådgiver Jørn Hansen har fått et kontor innerst i kontoret står klar til å ta imot.

AKSENT
Medlemsblad for IOGT i Norge
Torggt. 1, 0181 Oslo // Telefon: 23 21 45 80 // E-post: iogt@iogt.no

UTGITT AV: Akademisk forlag, Haugesund // ANSVARLIG REDAKTØR: Hanne Cecilie Widnes // ANNONSEALG: Kåre Nesheim, tlf 952 74 241 // REDAKSJON: IOGTs sentralkontor // GRAFISK PRODUKSJON: Poppcorn design - poppcorn.no // TRYKK: Haugesund Bok & Offset - hbo.no // OPPLAG: ca 3000 stk // Bilde av Bent Høie i Aksept nr 1 2020 er tatt av Borgos Foto AS

ISSN 1890-2553

ALKOHOLFRI DAG I OSLO

3. oktober er kjent for eldre IOGT-ere som Godtemplardagen. I mange år var det store arrangementer på denne dagen. Nå har Movendi International bestemt seg for å ta opp tradisjonen, men denne gangen under navnet "Alkoholfri dag". Akkurat som Godtemplardagen skal dette være en dag som markeres i alle land hvor Movendi har medlemsorganisasjoner. Selv arrangerte de et digital seminar på dagen med gjester fra mange steder i verden.

I Norge var det særlig i Oslo dagen ble markert. Leder for IOGT Oslo og Akershus, Mona Svartås, inviterte til åpent hus i Torggata hvor IOGT har sine kontorlokaler. Sammen hadde hun med seg Berit Grindalen og Randi Elin Gjerde som sørger for kaker og steking av en diger haug med vafler.

Randi Elin Gjerde og Ulf Andersson //

Per Janssen fra IOGT Bryn og Bjørg Midtbø Sørli fra Oppegård. //

DIALOGMØTE MED SENTERPARTIET

Mange er bekymret for økt rusbruk dersom forslaget til ny rusreform skulle bli vedtatt. Den foreslåtte avkriminaliseringen vil gjøre det vanskeligere å drive forebyggende arbeid og å hjelpe ungdom med begynnende rusproblemer, var noe av det folk var opptatt av da Larvik Senterparti inviterte til dialogmøte om rusreformen.

IOGTs generalsekretær, Hanne Cecilie Widnes deltok sammen med blant annet Kristine Olsen fra Norsk Narkotikapolitiforening og en rekke andre representanter på feltet. Stortingsrepresentant Kjersti Toppe var også tilstede. Fra flere hold ble det trukket frem problematiske sider ved den foreslåtte reformen.

VERDENS OVERDOSEDAG

Verdens overdosedag arrangeres hvert år 31. august til minne for alle som har mistet livet pga narkotikabruk. På våre Sammen-sentre markerte frivillige og besøkende dagen ved å henge opp hjerter og sammen minnes dem vi har mistet. Organisasjonsrådgiver i IOGT, Jørn Hansen var en av de som holdt appell i Haugesund.

Hjerter på Sammen-senteret i Haugesund //

Jørn Hansen holdt appell i Haugesund. //

Vi sprengete grenser, vi utfordret oss selv, vi støttet hverandre, vi datt i havet, vi reddet hverandre med kameratredningsteknikken. Nå vet vi alle at vi alltid legger trykket på åra når vi trer inn i kajakken og at vi aldri slipper taket i kajakken om vi ramler uti. Enestående ungdom og voksne i Sandefjord og Tønsberg gruppa hadde introkurs i havpadling.

Drammensgruppen gjennomførte en spennende og litt anderledes overnattingstur sammen med en herlig gjeng store og små. Overnatting i en gammel togvogn, og dresinsykling med vakre naturopplevelser langs Nummedalsbanen. Herlig miniferie som helt klart vil være en del av de gode ferieminnene fra sommeren 2020.

Mange familier hadde noen dager på Juvente sin eiendom Gon utenfor Larvik i år. Fange krabber kan du gjøre i all slags vær.

Follogruppen utfordret seg selv med en fantastisk tur over Besseggen. Tre dager tok fotturen i Jotunheimen.

Masse action hos Trondheimsgruppa, som var i Villmarksleiren på Oppdal!

Gøy på landet, gøy på landet. Sandefjord og Tønsberggruppa hadde også en herlig dag på landet! Skogstur på hesteryggen, børsting og kos, eggjakt i hønehuset, kaffe, mat og prat og til slutt hesteslipp ut på beitet igjen.

ENESTÅENDE SOMMER

Været var ikke bestandig det beste, men deltakere og ledere i IOGT Enestående familier har trosset Covid19 og gitt foreldre og barn store sommeropplevelser.

En sommer er over, og høsten har vært i gang en god stund. Mange slitne, men fornøyde frivillige ledere i Enestående familier kunne trekke pusten etter tidenes sommerengasjement. Mange av lederne er selv i risikozonen for å bli alvorlig syke, men det har ikke forhindret at de i sommer har gjort en flott innsats for andre familier. Bare i juli gjennomførte de 69 ulike aktiviteter.

1111 barn med

I 2019 hadde vi med oss 776 ulike barn på aktiviteter fra juni til august. I år ble tallet 1 111! Og det har vært stor variasjon i aktivitetene. Tidlig i mai inviterte Sandefjord og Tønsberggruppa til lett lunsj og Badeland Ramone. På Kristi himmelfartsdag var Bergensgrupper på klatreparken "Høyt og lavt". Nedre Glomma var og så Kaptein Rødsjegg 24. juni, og Skiengruppa inviterte til slusetur med M/S Skarsfos dagen etter. Senere i juli var Steinkjergruppa

på sommerferie på Hunderfossen. Oslogruppa startet sensommeren på Teknisk museum lørdag 8. august, og Romerikegruppa dro på helgetur på Hvaler i slutten av august. For å nevne bare noen av de mange aktivitetene vi har hatt i løpet av sommeren.

- Fått et minne for livet

Det har kommet mange gode tilbakemeldinger fra familier som har vært med oss på turer rundt omkring i Norge. Her er et eksempel blant mange: "Denne dagen var utvilsomt den beste dagen jeg og mine to barn har hatt sammen. Det var så spennende, morsomt og fantastisk bra. Ungene hylte av latter og fryd og ville gjøre det igjen. Og de uttrykte stor begeistring for å ha noe spennende å fortelle på skolen dagen etter. Vi har absolutt fått et minne for livet. Bildene viser ansikter som lyser av glede. Følte oss trygge og i særdeles godt selskap hele dagen. Ingenting kunne vært bedre."

Promenaden AS

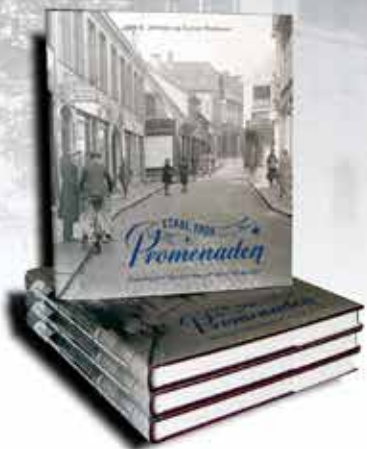
Promenaden AS ble etablert i 1909 og drev restaurant i Kirkegaten 20 i Stavanger.

Restaurantdriften opphørte i åttiårene, men selskapet fortsatte virksomheten som eiendomsselskap.

Promenaden AS eier tre forretningsbygg i Stavanger sentrum. Disse leies ut til butikker og kontorer.

En betydelig andel av overskuddet deles årlig ut til organisasjoner og institusjoner som arbeider mot rus, særlig blant ungdom.

Selskapet har gitt ut flere bøker om avholdsbevegelsens virksomhet i Stavanger.

Selskapets medarbeidere i restaurantlokalet tidlig på nittenhundretallet

FOTO: Hilde Lillejord

BEKYMRET FOR ØKT BRUK

Thomas Clausen (t.v.), sammen med generalsekretær i Actis, Pernille Huseby og seniorrådgiver Tore Sørensen i Helsedepartementet.

- Hvis vi fjerner all adgang til reaksjon og oppfølging, forventer jeg økt bruk av narkotika, sier leder for SERAF, Thomas Clausen.

Leder av Senter for rus- og avhengighetsforskning (SERAF) var klar i sin tale da han innledet på fagkonferansen til Actis om rusreformen.

Redd for at de unge vil velge bort oppfølging

Utgangspunktet for innledningen til professor Thomas Clausen var høringsvaret til SERAF, som tar opp en rekke bekymringer for innholdet i Rusreformutvalgets forslag til reform. Ett av dem handler om den sanksjonsfrie modellen, som forskningssenteret mener går langt i en liberaliserende retning.

SERAF er redd de unge vil velge bort oppfølging fra den rådgivende tjenesten så lenge det ikke følger noen konsekvens av å ikke møte opp.

Clausen mener de politiske partiene bør stille seg spørsmålet om de ønsker å velge en modell for reformen som går langt i å liberalisere for bruk av flere rusmidler.

- Om vi gjennomfører en reform uten reaksjoner, mener jeg man må forvente økt bruk over tid, og med det større problemomfang. Vi vet at negative konsekvenser som følge av bruk av rusmid-

ler er sosialt skjevfordelt. Økt bruk av narkotika vil ramme de som sitter dårligst i det fra før av, sa Clausen.

Mange uklartheter

Guri Spilhaug, leder for den fagmedisinske foreningen Norsk Forening for Rus- og Avhengighetsmedisin, presenterte Legeforeningen sine bekymringer for at helsetilbudet til de med alvorlig ruslidelse skal bli dårligere som følge av rusreformen. Stikk i strid med intensjonen.

Bekymringen er knyttet til den kommunale rådgivningstjenesten som skal følge opp rusavhengige. Tjenesten er ikke definert, det stilles ikke krav om helse- og ruskompetanse, og oppdraget og rammebetingelsene er for uklare. Et annet kritisk punkt er at det ikke stilles krav – verken til den kommunale rådgivningstjenesten eller personen det angår – om å få til et møte. Legeforeningen frykter at dette vil forverre situasjonen for de med alvorlige rusproblemer. De er også bekymret for at unge som er i ferd med å få et stort problem ikke får hjelpen de trenger.

Mange rusavhengige har et forhold til hjelpeapparatet i dag, blant annet gjennom ruskonsulent og fastlegen, men

sliter med å følge opp behandlingen og andre avtaler på grunn av ustabile livssituasjoner. Derfor er det bekymringsfullt at det ikke er foreslått en plikt for rådgivningstjenesten til å oppsøke dem som ikke møter opp. Legeforeningen foreslår å innføre et krav om at rådgivningstjenesten aktivt skal oppsøke dem som ikke møter opp, og at det skal være en reaksjon dersom tjenesten ikke oppfyller dette kravet.

Legeforeningen er ellers uenig i at voksne uten rusproblemer skal omfattes av rusreformen. – Disse personene mangler ikke et tilfredsstillende helsetilbud og det bør stilles spørsmål om helsevesenet skal ta et særskilt ansvar for deres sporadiske rusbruk, sa Guri Spilhaug.

Rusreformen – sett fra ulike stæder

Forslaget til rusreformen er til behandling i Helse- og omsorgsdepartementet og vil bli vedtatt av Stortinget i løpet av våren 2021. Actis ønsker en rusreform og bakgrunnen for konferansen var å belyse rusreformforslaget fra ulike stæder.

(Hentet fra Actis.no)

EN PERLE VED OSLOFJORDEN

I snart 100 år har eiendommen **Kirkevik på Nesodden** vært i vår ungdomsorganisasjon Juventes eie. Nå pusses det opp til 100 årsjubileet.

AV JAN TORE EVENSEN

– Ida Braaten, leder for Kirkevik-styret på Kirkevik i sommer. //

14 mål med 200 meter strandlinje ved Bunnefjorden på Nesodden. Fire trehus – Gamlehuset, Primusen, Nyhuset og Annekset. Det er Juventes eiendom, Kirkevik, utenfor Oslo. Et sted også mange IOGT-ere har gode sommerminner fra.

Prosjekt 2024

I 2024 er det 100 år siden NGU (som Juvente het den gangen) kjøpte stedet, og dagens styreleder Ida Braaten har planene klare. – Målet er at hele Kirkevik da skal være i så tipp-topp stand som man kan få et sted man har eid i 100 år, forteller hun. – I år har vi fått på plass nye vannklosett og dusjer. Nyhuset med litt over 30 senger fordelt på 6 rom, har blitt gjort brannsikkert. Nå er det å få gjort i stand gamlehuset innvendig og få sørget for at primusen (hus på eiendommen med kjøkken og spisested) ikke blåser ut på havet.

Utfordringer med fredete bygninger

Det er flere utfordringer med en eiendom man har eid i 100 år, og hvor bygningene på tomte er enda eldre. – Det er ikke bare å flytte og endre på alt, forteller Braathen. – Gamlehuset er ihvertfall fra 1860, og antageligvis enda eldre. Her i strandlinja blir det fredningsplikt som gjør at vi ikke kan gjøre noe på fasaden. For noen år siden ble andre etasje stengt av brannvesenet, men nå ser det ut som om det kan bli en dispensasjon for å få satt opp en brannstige. Men noe soving i huset blir det nok ikke igjen. – Huset brenner opp på 90 sekunder, sier Braaten. – Men vi håper å få istand et filmrom der oppe, muligens også noen grupperom. Det er bra med plass.

"Kirkevik" er vidunderlig."

Etter kjøpet av Kirkevik for 96 år siden stod det i NGUs medlemsblad

!Saa efterat ha aapnet utallige muslinger, -- fandt vi endelig perlen -- "Kirkevik".

Og en perle er det. Det ligger som Fosstveit sier i sin hymne til stedet:

"Saa fjernt i syd for Oslo, ved Bundefjordens rand, der ligger "Kirkevik" saa skjønt ved det østre Nesod-land.! Han brukte ordet skjønt, men det er altfor svakt. - "Kirkevik" er vidunderlig." (GU, 1925)

Ida er enig i beskrivelsen. – Stedet har vært viktig både for Juvente og resten av bevegelsen rundt Oslofjorden. Da vi kjøpte stedet var bare gamlehuset der. Primusen er bygget av oss, det samme ble nyhuset på 50-tallet. Annekset er et gammelt badehus, som også sto på eiendommen. Mange har funnet sin utkårede her på Kirkevik, sier hun.

- Min tur å ta en turn

Selv var hun første gang på Kirkevik for 15 år siden, ikke lenge etter at hun hadde meldt seg inn i Juvente. – Jeg er jo blitt glad i Kirkevik, forteller hun. – Det vet jeg mange andre også er. Mange har gode minner fra stedet, og ønsker at nye generasjoner også skal ha det. Så tenkte jeg at nå er det min tur å ta en turn. Hun har med seg et styre, hjelpsomme leietakere på sommeren som hjelper til på dugnad, og som ansatt i Juvente har hun også fått lov til å bruke noe arbeidstid. – Dugnadene skriver jeg ikke noen timer for, ler hun.

Stadig flere bruker stedet

De siste årene har det vært lite Juvente-aktivitet i Oslo, men hun ser nå at stedet begynner å bli tatt mer i bruk. – Det er mange eldre eller tidligere Juventere som er der med barna sine, sier inn. – De får Kirkevik tidlig inn. Oslo Juvente har også begynt å bruke stedet mer, særlig etter at det kom vann- doer. Så har vi fått åtte nye kajaker og sup-brett. Alt er med på at folk vil bruke eiendommen. Til neste vår kommer det også ny brygge på plass. – Det gleder vi oss til, sier hun.

Midt i oppussingen kom også koronaen som gjorde at man mistet mange leietakere, men heldigvis er det mulig å søke kompensasjon.

Skal stå i 100 år til

Braathen håper at også IOGT-ere kan bruke stedet nå som det blir nyoppusset. – Hytta holdes oppe for alle hver juli.

Da kan man komme og gå som man vil, sier hun, om ikke Juvente har spesielle arrangementer. – Og når man er der og har ferie kan man bidra med litt penger til felleskassa eller gjøre en dugnadsinnsats. Det er alltid noe å gjøre – enten det er å rydde, kaste eller flytte.

Om 40 år håper hun at noen andre har tatt over driften, men hun håper på at hun fortsatt kan komme en tur og sitte ved standkanten. – Det er ingen planer om å selge Kirkevik. Vi satser på minst 100 år til.

– Jeg må sende en varm takk til de som kjøpte dette stedet i 1924, avslutter Braaten. – Er veldig, veldig glad for det. Det var lurt.

KIRKEVIK

- Kirkevik ble kjøpt av Kristiania GU-lag (Nå Oslo Juvente) for 23 000.- i 1924. Da lå stedet «en times damskibsreise» fra Oslo.

- Stedet har vært bebodd i lang tid. Allerede før Svartedauen lå det en gård i Kirkevika. Senere ble det anlagt to husmannsplasser.

- Frem til 60-tallet var rutebåt til Presteskjær den vanlige måten å reise på. I dag går det an å kjøre helt frem til eiendommen.

- Gamlehuset stod på eiendommen da det ble kjøpt. Primusen kom i 1928 og Nyhuset med dusj og soverom ble bygget på slutten av 50-tallet.

Morgengymnastikk på Kirkevik // en gang på 30-tallet

- Kjekk ungdom foran primusen, // som ble bygget i 1928

Som en del av Prosjekt 2024 ønsker Kirkevik-styret også å gi ut et hefte om stedets historie. Her håper de at IOGT-medlemmer også kan hjelpe til. Har dere historier, små eller store, om stedet og hva dere har gjort der? Ta kontakt med Ida Braathen på ida@juvente.no. Spesielt fint er det om du har bilder fra aktivitetene der.

// "Det er viktig for meg å være veltrent og å spise og drikke sunt, så alkohol er ikke det beste valget for meg da" (Pia)

"Å DRIKKE ALKOHOL ER IKKE VIKTIG"

"Å drikke alkohol er ikke viktig.

Det er ikke noe jeg ønsker å bruke tida mi på", sier Elisabeth. Hun er én av de 95 15/16-åringene forskere fra Folkehelseinstituttet har snakka med om holdningene deres til alkohol.

TEKST OG FOTO: SIDSEL SKOTLAND

Mange av ungdommene forteller om tilsvarende holdninger som Elisabeths.

I miljøene disse 15/16-åringene vanker, gir ikke det å drikke status. De føler ikke noe press, de er redde for å miste kontrollen, og de vil ikke skuffe foreldra sine. Disse holdningene var gjennomgående, og så påfallende at de har fått forskerne til å lure på om det å ikke drikke alkohol er i ferd med å bli den nye normalen blant yngre tenåringer.

Spør ungdommene om hvorfor

De siste 15–20 åra har alkohol- og rusmiddelbruken stadig gått nedover blant tenåringene i mange Vest Europeiske land. Forskerne lurer på hvorfor, og det forskes mye på dette både i Norge og internasjonalt. I undersøkelsen "Normalisation of non-drinking? 15–16-year-olds' accounts of refraining from alcohol" som ble publisert på nett i tidsskriftet Drug and Alcohol Review i mai i år, har forskere fra Folkehelseinstituttet rett og slett spurt ungdommene. Spurt dem om hvorfor de ikke drikker, eller drikker betydelig mindre enn ungdom på samme alder for 10-15 år sia.

Studien er en del av en større studie som følger ungdommer over tid fra både bygd og by, nord, vest og øst i Norge. 118 var med fra starten i 2015 – da gikk de i 8.klasse. Da de ble intervjuet for tredje gang i 2018, i 10.klasse, var det 95 som var med videre – 50 jenter og 45 gutter.

68 av ungdommene oppga at de aldri hadde drukket alkohol, 27 fortalte at de hadde drukket minst én gang. De som ikke hadde drukket ble spurt om hvorfor, de som hadde prøvd fortalte om hvorfor de ikke drakk i situasjoner der de hadde anledning, eller hvorfor de hadde prøvd, men ikke fortsatt.

// "Du kan fort gjøre noe dumt (når du drikker), som å gå hjem med noen du ikke burde gått hjem med og gjøre ting." (Gina)

// - En av grunnene til at ungdommene ikke drakk var for ikke å bryte tilliten foreldra hadde til dem.

Alle ble spurt om å reflektere litt rundt hva de tenkte kunne være grunnen til at så mange unge på deres alder velger å ikke drikke.

Janne Scheffels fra Folkehelseinstituttet, som leder studien, forteller at dette er en kvalitativ studie. I en slik studie er man opptatt av hvilken mening hendelser og erfaring har for de som opplever dem, og hvordan dette kan fortolkes. Utvalget som deltar i denne studien er ikke nødvendigvis representativt for alle norske ungdommer, sjøl om det er mange forskjellige typer ungdommer med. Svarene gir et bilde av hvordan de som deltar oppfattet det å ikke drikke på et bestemt tidspunkt og i en bestemt alder. Det forskerne først og fremst var ute etter var altså å få vite hvordan ungdommer som ikke drikker, eller drikker lite, sjøl begrunner valga sine.

Vi vil følge utviklinga, sier hun, og forteller at de skal følge de samme ungdommene helt til de går ut av videregående – altså til de er 18-19 år gamle.

Vil ikke skuffe foreldra

Det ungdommene fortalte pekte mot tre hovedforklaringer for det å ikke drikke.

Den ene handla om *majoritet*: Ungdommene som ikke drakk kunne fortelle at de andre i miljøet deres heller ikke drakk, de opplevde ikke noe press og det ga ingen status å drikke, snarere tvert imot. Altså – "det er ikke vanlig å drikke, derfor gjør ikke jeg det heller".

En annen vesentlig grunn var *aldersgrensa for kjøp og drikking av alkohol og forholdet til foreldra*. De to hang nært sammen. Drakk de ulovlig skuffa de foreldra sine, og de ville ikke bryte tilliten foreldra hadde til dem. Også de som drakk litt snakka om dette – de ville begrense drikkinga for ikke å skuffe.

- Dere skriver at det å debutere med alkohol kan ha mista noe av den tradisjonelle betydninga denne debuten hadde i oppsoneringa mot foreldra. Samtidig synes det som foreldre nå gir tydeligere signaler til ungdommene sine om at det ikke er greit å drikke før de er 18 år. Står ikke det litt i motsetning til hverandre?

// - Janne Scheffels fra Folkehelseinstituttet leder studien som følger norske ungdommer gjennom ungdomsskolen og inn i videregående. Foto: Sidsel Skotland.

// "Jeg drikker ikke fordi jeg vil ikke dumme meg ut (...)" (Andreas)

// "Kanskje det ikke er så kult lenger? Jeg vet ikke, jeg liker i allefall brus bedre." (Marianne)

– Det handler mye om hvordan signalene blir gitt, og hvordan de er begrunna, og henger nok sammen med en større pakke i hele relasjonen mellom foreldre og barn. Ungdommene snakka ikke om strenge regler og straff, men om tillit, dialog og nære relasjoner. De diskuterer mer åpent sammen, det er mer og bedre kommunikasjon enn tidligere og større nærhet.

Opptatt av kontroll

Også det å ikke miste kontroll var en viktig grunn mange oppga for ikke å drikke alkohol. Særlig sosiale medier ble trukket fram som skummelt. Skrekken er å bli tatt bilde av i berusa tilstand og få det delt på sosiale medier.

Forskerne forteller at ungdommene oppfatta det å drikke alkohol nærmest synonymt med det å drikke seg berusa, og dermed miste kontroll. Trening og skole ble også av mange oppgitt som grunner til ikke å drikke eller drikke lite.

– Fikk dere inntrykk av at ungdommene syntes det var negativt med alkohol i det heletatt, også for folk som er gamle nok, eller dreier dette seg om holdninger som først og fremst handler om alder?

– De var mer positive til kontrollert voksendriking, som vin til maten og en øl på by'n. For flere var aldersgrensa en helt sjølstendig begrunnelse for å ikke drikke, forteller Scheffels – "det er forbudt å drikke før jeg er 18 år, derfor gjør jeg det ikke".

Restriktive til alle rusmidler

Under intervjuet i 2018, forteller Ryan at han takker nei til festinvasjoner fordi alle blir så fulle, og han veit at de blir filma. Han vil ikke at folk skal se han full – han synes det er pinlig.

– Dette betyr vel at det fortsatt er ganske mange i denne aldersgruppen som drikker, så kan vi virkelig si at det å ikke drikke blant 15–16-åringene er blitt normalisert?

– I tittelen på artikkelen vår har vi satt et spørsmålsteget etter "normalisering". I studien forteller også Rebecca om "motet til å si nei". Det antyder at det fortsatt kan være et visst press i noen situasjoner, som for eksempel på fester der eldre ungdommer er tilstede.

Men ifølge de informantene vi har, ser det altså ut til at det er normalt og akseptert å ikke drikke – ikke bare for dem sjøl, men for ungdommer på deres alder generelt. Når du ikke står aleine om det, er det nok også lettere å være modig – modig nok til å si nei takk. Ungdommene i undersøkelsen var også restriktive til andre rusmidler og til tobakksbruk.

– Kan dere ha råka på 95 ekstra streite ungdommer for denne studien?

– De er veldig streite! Men nei, jeg tror ikke det. Inntrykket vårt er at det er ganske vanlige ungdommer vi har intervjuet.

Vi lurte også på om Janne Scheffels har noen tanker rundt om denne studien kan brukes i det videre forebyggingsarbeidet. Det har hun. Hun mener den viser legitimiteten til aldersgrensa, og at den kan brukes som argument for å styrke og løfte foreldrerelasjonen. Den viser nemlig at det fortsatt er viktig med klare og tydelige grenser, og at grenser, kombinert med tillit og dialog, er en vinner.

Nye studier på vei

– Hva slags effekt tror du de holdningene de har nå kan ha på dem når de blir eldre?

– Det er noe vi kommer til å se på etter hvert. Vi har intervjuet disse ungdommene igjen etter at de begynte på videregående – ca 80 av dem har blitt med videre. Jeg kan ikke si så mye om resultatene før artikkelen fra den studien er publisert, annet enn at det kan virke som de restriktive holdningene sitter igjen til en viss grad. Det er som forventet flere som drikker når de blir eldre, men dette handler også om hvordan de drikker, og hvordan de ser på drikking.

Janne Scheffels forteller også at denne longitudinelle kvalitative studien er en del av et større prosjekt der det også gjøres en kvantitativ longitudinell studie om alkohol- og rusmiddelbruk. Over 3000 ungdommer deltar i denne. Denne studien kan brukes til å beskrive endringer i bruk av rusmidler over tid, og hva som kjennetegner de ungdommene som ikke drikker og de som drikker.

// "Jeg tror unge mennesker drikker mindre fordi vi har mer press på oss, med karakterer og hvordan vi ser ut og prestasjoner i idrett. Når det gjelder meg: når jeg har denne jobben som leder for yngre barn må jeg være rollemodell" (Eva)

– Redselen for å bli tatt bilde av beruset er en av grunnene for å ikke drikke.

FÅ TIENDE- KLASSINGER DRIKKER ALKOHOL

72 prosent av tiendeklassingene i Norge oppgir at de aldri har smakt alkohol eller bare har smakt noen få ganger. Det forteller den siste Ungdataundersøkelsen som kom i september (se faktaboks). Dette gjelder både jenter og gutter.

AV SIDSEL SKOTLAND

I denne aldersgruppa har også én av fire vært berusa. Svært få begynner å drikke alkohol i åttendeklasse. Ellers viser undersøkelsen stor variasjon i hvor gamle ungdom er når de begynner å drikke alkohol.

På ungdomsskolen er det rundt fem prosent som opplever at de får lov til å drikke alkohol av foreldra – en andel som har vært stabil det siste tiåret.

Det er først mot slutten av videregående at flertallet av ungdom begynner å eksperimentere med rusmidler eller begynner å bruke jevnlig. Det er generelt små forskjeller i alkoholvaner mellom gutter og jenter.

Foreldre er viktige rollemodeller for ungdoms alkoholvaner, og Ungdata 2020 bekrefter den nære relasjonen ungdommene i studien til Janne Scheffels (se over) forteller om. 84 prosent forteller at de er fornøyd med foreldra sine, og 92 opplever at foreldra er svært interessert i livet deres.

Når det gjelder cannabis har det vært en økning de siste 4–5 åra både i bruk og tilbud. Tallet for det siste året viser en viss utflating, men det blir understreka at det foreløpig ikke er mulig å si om dette representerer et brudd i utviklinga.

De fleste tenåringer som har erfaring med cannabis har prøvd en eller noen få ganger.

Cannabis er mer vanlig blant gutter enn blant jenter. Blant gutter i tredje klasse på videregående har 26 prosent brukt stoffet i løpet av det siste året.

Andelen unge som opplever å ha blitt tilbudt cannabis er langt høyere enn andelen som sjøl har prøvd. Tilgjengeligheten er stor, men de aller fleste unge sier altså nei takk.

Ungdata er en nettbasert spørreundersøkelse som blir gjennomført hvert tredje år i de aller fleste norske kommuner. Undersøkelsen gjennomføres i skolen og omfatter elever på ungdomstrinnet og i videregående. På grunn av koronasituasjonen er datamaterialet noe mindre enn tidligere år. Undersøkelsen er utført av NOVA, OsloMet.

KOPLINGEN MELLOM ALKOHOL OG FEST I FERD MED Å SVEKKES

Kjetil Vesteraas, generalsekretær i Juvente, ser at endringene i ungdomskulturen også vil påvirke hvordan Juvente arbeider.

AV JAN TORE EVENSEN

Kjetil Vesteraas har jobbet på rusfeltet i 15 år, først som prosjektleder i forebyggingsprogrammet Rusfri Diil, og fra 2007 generalsekretær i vår ungdomsorganisasjon Juvente.

Skjedd mye på kort tid

Vesteraas bekrefter at det har skjedd noe i ungdomsgruppen når det gjelder holdninger til alkoholbruk. – For de yngste ungdommene vil jo mye av forebyggingsarbeidet vårt uansett være rettet mot ulike sosiale mekanismer, og ikke være veldig spesifikt på rusmidler. Men for unge over 18 er det åpenbart at det har skjedd mye på relativt kort tid. Etterspørselen etter alkoholfrie drikker har økt, og viser at koplingen mellom alkohol og fest er i ferd med å svekkes.

- Hvem er avholdsungdommen i dag?
- Avholdsungdom har jo alltid vært en ganske variert gruppe, og det kanskje det som kjennetegner dem. Å være avholds sier jo lite i seg selv om hvorfor og hva de mener ellers. Det som er nytt er at det å la være å bruke rusmidler har fått økt status og legitimitet. Jeg tenker at ungdom i dag er avholds i større grad som respons på omgivelsene, fordi de oppfatter verden som et mer usikkert sted, og derfor tar tryggere valg og tenker mer langsiktig.

Kjetil Vesteraas, generalsekretær i Juvente, tror at ungdom i dag er avholds mye fordi de oppfatter verden som et mer usikkert sted, og derfor tar tryggere valg og tenker mer langsiktig.

Må kanskje endre fokus

For Juvente sin del så ser Vesteraas at de kanskje er nødt til å endre fokuset for en del av den forebyggende innsatsen om trenden mot mer aksept for å ikke drikke holder seg. – Det er en del tiltak i dag som har et tydelig motkultur-preg, fordi mange opplever – eller har opplevd – at det er vanskelig å velge å ikke drikke, forteller han. – Det er nok fortsatt behov for tiltak som skaper rom for å ta disse valgene, særlig i situasjoner der det drikkes mye, som russetiden og fadderukene. Men dersom avhold blir mer normalt vil det være viktig å rette mer innsats mot å styrke og bevisstgjøre disse holdningene og sørge for at de sosiale og regulatoriske rammene rundt de gode valgene blir solide. – Trender kan ha forebyggende effekt, sier han, men er ikke forebygging i seg selv. Det er viktig å tenke langsiktig i dette arbeidet.

Ung-til-ung sentralt

Han mener Juvente står seg godt, siden de har målgruppen sin i organisasjonen. – Som ungdomsorganisasjon er det ungdommer som bestemmer hos oss, understreker han. – Det er ikke fordi det er fint med involvering, men fordi at ungdommene står midt i ungdomstiden, og det gir oss en innsikt som er

utilgjengelig for voksne. Derfor er like-mannsbasert forebygging, eller ung-til-ung, sentralt i alt vi gjør. Ungdommer er involvert på alle stadier i prosjektdriften og – utviklingen, fordi den forebyggende innsatsen blir bedre av det.

- Forebygging er ikke bare viktig, det er en forutsetning for annen innsats. Egentlig burde det ses på som en rettighet for barn og unge, sier Vesteraas. – Særlig er Juvente opptatt av den universelle forebyggende innsatsen, altså tiltak som retter seg mot hele målgruppen. Slike tiltak får ofte for lite oppmerksomhet, sammenlignet med langt mer regulerte og organiserte tiltak for dem man er mer bekymret for. Forebygging handler for oss om å sikre at færrest mulig får problemer, og da må man ha med seg alle i prosessen.

Ikke bekymret for manglende opprør

Han mener at det nok er riktig at alkoholdebuten ikke i samme grad representerer et slags opprør, samtidig viser forskningen også at ungdom som i liten grad tester ut grenser i ungdomstiden klarer seg bedre enn annen ungdom, så dette er ikke noe vi skal være bekymret for, slik enkelte har tatt til orde for. – Dagens ungdom tar valg for å tilpasse seg en verden med større fallhøyde og usikkerhet enn for foreldrene deres, sier han. – Når de tar gode valg bør de berømmes og støttes, men jeg opplever at mange først og fremst er bekymret for at ungdom er så streite. Det er ikke faglig støtte for denne bekymringen.

Få tak i kjernen av å være avholds

- Å bruke alkohol handler i stor grad om symboler, fordi ulike drikkevarer i ulike kontakter, brukt på bestemte måter, sender signaler om hvem du er og hvem du vil være. Å la være å drikke har ikke den samme symboleffekten.

Vesteraas mener det er positivt at det dukker opp flere ulike edru-konsepter, men det er viktig at man også tar tak i kjernen i det å være avholds, og gjør det til noe som har verdi i seg selv.

- Uansett om dette for deg handler om å redusere skader, være solidarisk, beholde kontroll, passe på kroppen eller

hodet sitt, sosiale føringer, religion eller om det er praktisk vurdering knyttet til jobb eller familieliv, så må du kunne føle stolthet og mening i valget ditt, sier han engasjert. - Symboler handler om estetikk. Ikke om etikk. Da blir ideologi mindre viktig, og hvordan man fremstår viktigere. Det betyr ikke at vi skal erstatte prinsippprogrammer med webshoper med avholds-profilklær, men det er rom for begge deler. - Det må handle om identitet, sier Vesteraas, og gi folk en mulighet til å vise fram denne siden av seg selv.

Mange deltar fordi vi er gode på aktiviteter

Jeg opplever at det er en allmenn misforståelse at det å delta på aktiviteter i avholdsbevegelsen handler om at man er veldig opptatt av å være avholds, sier han. - Jeg oppfatter at mange gjør det fordi vi faktisk er gode på aktiviteter, og at det oppfattes som attraktivt å delta. Mange deltar aktivt hos oss, men skriver kanskje ikke mye om det på sosiale medier, fordi de er redde for å bli oppfattet på en bestemt måte. Jeg tror dette er i ferd med å endres, det er mer rom for å la være å drikke, også blant dem som drikker. Det er bra.

Fortsatt fordommer

Vesteraas tror at nye trender må ha solid fotfeste før fordommene mot "avholdsfolk" forsvinner.

- Det er fortsatt slik at det å være avholds oppfattes som puritansk og fundamentalistisk av mange, selv på rusfeltet, mener han. – Dermed blir det ofte slik at det å være avholds blir en privatsak, mens det å drikke blir en offentlig sak. Noen mennesker tilpasser seg slike trender tidlig, og disse er svært viktig for å dra med seg de store gruppene av folk som enten gjør endringer når de fleste andre har gjort dem, eller når de ikke lenger har noe valg. Sann sett har avholdsstandpunktet noe til felles med teknologiutvikling som for eksempel mobiltelefoner, ved at den lille gruppen som er tidlig ute må vokse seg tilstrekkelig stor før resten følger etter. Da må det være rom for ulike måter å være avholds på.

Aloha bar - Christina //
og Jenny fra Juvente på
BedreUten-bar utenfor
Høyskolen i Volda.

Instagram - mange gode //
drinkeoppskrifter på
BedreUten sin instagram

medlemmer i Juvente kjenner seg best igjen i, og som også henvender seg til ungdom som kan være aktuelle som medlemmer, mener Elise. - Vi bruker ikke prosjektene for å rekruttere, men det er selvsagt et pluss om de også fører til nye medlemmer for organisasjonen.

- ALLE SKAL FØLE SEG VELKOMMEN I BAREN

De siste årene har Juvente gjort endringer i sin prosjektportefølje. Borte er Fristil og Kolon. Nå handler det om **BedreUten**, Edruss og Opp til meg

AV JAN TORE EVENSEN

Elise Hustad Honningdalsnes er en av to prosjektledere som har hovedansvar for BedreUten og Edruss.

Rus i overgangsfaser

- Alt i Juvente er koplet sammen under temaet rus i overgangsfaser, forteller hun. - Med det mener vi overgangen fra ungdomsskole til videregående, fra russtid til studietid, fra student til arbeidstaker og fra ung til voksen. Det er spesielt viktig å være tilstede og drive forebyggende arbeid i slike perioder.

Man kommer inn i nye miljøer, man får kanskje nye venner, og i det hele tatt så skjer det mye nytt i livet i disse periodene. Dette kan også ha stor betydning for drikkevanene.

Undervisningsopplegget Opp til meg har ungdomsskoleelever som fokus, Edruss henvender seg til russerne og BedreUten retter seg mot unge voksne, enten de er studenter eller unge arbeidstakere.

Trenden rundt at ungdom drikker mindre møter hun på ulike måter, men det er veldig forskjellige drikkevaner i de ulike målgruppene. - I Edruss har vi jo mye direkte kontakt med russestyrene, og de som sitter der er gjerne de som har bestemt seg for å ta russtiden helt ut og feste hver dag. For de er det en selvfølge at alle skal drikke seg fulle hver dag, men når man snakker med andre russer er ikke dette nødvendigvis et valg man ønsker å ta eller noe som man har forventninger eller holdninger til.

Inkludering er viktig

- I studentmiljøene merker vi at inkludering er et veldig viktig fokus, forteller hun. - De vi snakker med er ofte glade i å ta seg en øl, men de er alltid veldig åpne for at alkoholfritt skal være et selvsagt tilbud på festen. Vi merker at det ikke er noen enorm forventning rundt det at man må drikke alkohol for å være med, som er positivt. Studenter er faktisk veldig interessert i alkoholfrie drikke og ønsker at alle skal føle seg velkommen på samlinger.

Samtidig tenker hun at normaliseringen av å ikke drikke også fører til at man ikke har det samme behovet for å identifisere seg som det man kanskje ser i andre land. - Ungdom definerer seg ikke nødvendigvis som avholds selv om de ikke har begynt å drikke alkohol eller har planer om å gjøre det. Hvis noen som vanligvis drikker alkohol velger å ta seg en alkoholfri måned i januar så har hen ikke nødvendigvis et behov for å gjøre noe mer ut av det enn å ikke ta seg en øl eller drink den måneden. Man trenger ikke lenger å spre valgene man tar overalt på sosiale medier, som ofte er normen.

De har sendt ut en veileder rundt det å skape en inkluderende studentbar til alle studentbarer og studentsamskipnader i hele landet. Tilbakemeldingene er positive.

- Når studentbarer tilbyr flere alkoholfrie drikkevarer så viser man at det er helt greit å være i baren selv om man ikke drikker. Det kan være at man velger alkoholfritt en dag i uken, eller alltid, men man skal alltid føle seg velkommen. Så handler jo inkludering også om andre ting enn drikkevarer. Kjønnsmønstre, toaletter og en universell utforming av baren, slik at den blir tilgjengelig for alle, er med på å gjøre en bar inkluderende.

Demper drikkepresset

Å minimere drikkepresset er et annet hovedfokus for Juvente. - Tanken bak BedreUten er å gjøre det enklere for unge å velge alkoholfritt både på fest og i hverdagen, sier Elise.

- Så mange som 1 av 5 studenter sier at de har droppet sosiale sammenkomster på grunn av drikkepress, og det synes vi blir helt feil. Vår fremste kanal foruten å være tilstede på studentarrangement er Instagram. Her legger vi ut oppskrifter på gode drinker og presenterer alkoholfrie drikkevarer. Gjennom nettopp å løfte frem gode og smaksrike alkoholfrie drikkevarer så viser vi at å velge alkoholfritt ikke trenger å gå på bekostning av smak.

De er også ute på studentarrangementer og arrangerer alkoholfrie barer. I år har de blant annet vært med på å arrangere Tiki-fest i Volda. BedreUten skulle også avholde større arrangementer i Trondheim og i Oslo sammen med studentsamskipnaden der, men det ble ikke gjennomført på grunn av Covid-19. - Det er viktig å utfordre alkoholkulturen og drikkepresset vi ser under fadderukene, men også i studentlivet generelt, mener Elise.

Gode tilbakemeldinger

Tilbakemeldingene har vært veldig gode. - Vi får kjempepositiv feedback, sier Elise fornøyd. - Nesten hver uke får vi nye potensielle samarbeidspartnere som synes det vi gjør er bra. Vi får også mange positive meldinger på sosiale medier, og vi har blitt kontaktet av flere studenter som ønsker å bringe arbeidet vårt inn i fadderopplegget på sitt studiested.

Positivt om det kommer medlemmer ut av arbeidet

Å ha en organisasjon som Juvente i ryggen er viktig, selv om det varierer fra prosjekt til prosjekt hvor involvert medlemsorganisasjonen er. - Opp til meg og Edruss er nok de prosjektene som

- Vi har ikke samme fokus på å verve Edruss som vi hadde før, da det nå er viktigere å skape en god dialog med politiet og med skoler rundt hele landet for å være med på den generelle forebyggingen mot målgruppen. Prosjektet er godt etablert nå, så vi får nye medlemmer gjennom generell synlighet og det faktum at ungdom allerede kjenner igjen konseptet og ønsker å være med. Alle Edruss får selvsagt tilbud om og info om medlemskap i Juvente. Vi har registrert flere Edruss så langt i år enn tidligere år, og flere velger å være medlemmer. Gjennom BedreUten henvender vi oss i større grad mot unge som ikke har valgt å ta et avholdsstandpunkt. Målet er ikke å rekruttere medlemmer, men å sørge for at alle har det bra, føler seg inkludert og at unge ikke skal føle på et generelt drikkepress. Medlemmene våre er også blitt veldig glade i BedreUten, og bruker prosjektet som en inspirasjonsbank når det gjelder gode drikkevarer.

Anbefaler å prøve seg frem

Selv anbefaler hun å prøve seg frem når hun får spørsmål om hun kan anbefale noe alkoholfritt. - Folk er veldig forskjellige og liker forskjellige ting. Selv er jeg ikke glad i så søte ting, så for meg er en alkoholfri øl med en spennende smak helt topp. Jeg vil ihvertfall anbefale alle å se på tipsene og oppskriftene på Instagrammen til BedreUten - der finner man noe for enhver smak, avslutter hun.

Se mer om Bedre Uten på
Instagram - bedreuten

- FORELDRE SPILLER EN VIKTIG ROLLE FOR MANGE AV BARNAS VANER

Mirjeta Emini har møtt mange foreldre de siste årene. De er takknemlige for muligheten til å snakke sammen om temaene i Sterk&Klar.

AV JAN TORE EVENSEN

IOGTs hovedprosjekt på forebyggingssområdet er Sterk&Klar som retter seg mot foreldre til ungdomsskoleelever. I år har prosjektet vart i 23 år, Mirjeta Emini har vært prosjektleder de siste tre årene.

Ungdomstiden sårbar periode

- Sterk&Klar har som mål å støtte og veilede foreldre i å tilrettelegge for en mest mulig rusfri ungdomstid, forteller Mirjeta. - Vi vil gi foreldre noen verktøy eller redskaper de kan bruke i det daglige inn mot sine barn. Vi vet at ungdommer som er 13 til 16 år er i en sårbar periode, og særlig i overgangsfasene barneskole-ungdomsskole og ungdomsskole-videregående. Det er mye som skjer faglig, sosialt, ikke minst i egen kropp og eget sinn.

- Det er i disse sårbare periodene det ofte kan gå galt, understreker Mirjeta, og derfor er det nødvendig at vi er ekstra oppmerksomme og til stede i denne perioden. Det er derfor vi i Sterk&Klar har fokus nettopp på ungdomsskole-tiden.

Blitt som foreldrene

Foreldre er en viktig målgruppe i mange av de prosjektene som IOGT driver. - Foreldre spiller en viktig rolle for mange av barnas vaner, sier Emini. - Når jeg har foredrag stiller jeg ofte spørsmålet om hvor mange i salen som noensinne har tenkt at de har blitt som moren/faren sin. Da sitter mange og flirer litt og de aller fleste rekker opp hånden. Vi vet av forskning at hvordan foreldre bruker rusmidler og snakker

om det kan smitte over på barna. Dette gjelder selv når ungene er blitt 30 år gamle, altså ganske voksne.

- Foreldre er viktige rollemodeller og viktige grensesettere, ikke bare i egen familie, men også som et lag. Med det mener jeg at foreldre som har barn i samme klasse eller på samme trinn sammen kan bidra til å skape et trygt og godt ungdomsmiljø.

Tilstede på nærmere 30 skoler

De siste årene har Sterk&Klar vært på nærmere 30 skoler rundt om i landet. I tillegg så har man enkeltforedrag for ulike grupper. Sterk&Klar Intro henvender seg til foreldre med minoritetsbakgrunn. Her går man mer inn på temaer som den norske alkohol-kulturen som kan være ukjent for flere av de som kommer på disse kursene, men utgangspunktet om foreldre som viktige forebyggere er den samme for alle grupper. Foreldrene takknemlige

- Tilbakemeldingene vi får viser at foreldre er takknemlige for å ha fått muligheten til å snakke om de temaene vi tar opp, sier Mirjeta, altså alkohol, cannabis, foreldrerollen, forebygging, gaming, sosiale medier og psykisk helse. Vi evaluerer hvert foreldretreff, og et av spørsmålene vi stiller er hva foreldre opplevde som nyttig med treffet.

Mirjeta har vært formidler i prosjektet i fem år før hun ble prosjektleder. Hun ser at ting har endret seg på disse årene.

- Vi snakker mye mer om cannabis, altså hasj og marihuana, nå enn da jeg tok over, forteller hun. - Det er helt tydelig at foreldre ønsker mer kunnskap om dette rusmiddelet. Det er mange foreldre som er redd for at ungene deres skal komme i kontakt med cannabis. Ungdatallene viser tydelig at vi har en foreldregenerasjon som er opptatt av å ha en god dialog med ungene sine. De har god oversikt over hva ungdommene holder på med på fritiden og med hvem. Det er med andre foreldregrupper som ønsker å forstå og vite mest mulig og det er kjempebra med tanke på å drive god forebygging.

Rusforebygging handler ofte om noe annet enn rusmiddelet

Sterk&Klar har fire foreldremøter i

løpet av ungdomsskolen. Det første som kommer når ungdommene starter opp på høsten i 8. klasse handler om foreldrerollen og foreldrenes betydning, så er det et på våren om rusforebygging, alkohol og cannabis. I 9. klasse handler treffet om gaming, psykisk helse og sosiale medier og på våren i 10. klasse er overgangen fra ungdomsskole til videregående temaet.

- Rusforebygging handler ofte om noe annet enn rusmiddelet i seg selv, understreker Mirjeta. - det handler også om hvordan man har det med seg selv, om man opplever tilhørighet og mestring i livet. Psykisk helse har alltid vært en del av Sterk&Klar-foredragene, men de siste årene har vi skilt det ut i et eget foredrag. Det betyr at vi kan sette av god tid til å snakke om dette og se psykisk helse også opp mot sosiale medier og gaming.

Mange spørsmål om sosiale medier

Fokuset på sosiale medier er også noe de har fått flere spørsmål om. - Mange ungdommer bruker mye tid på disse arenaene som vår generasjon og tidligere generasjoner ikke hadde da vi var ungdommer, sier Mirjeta. - Vi prøver å forklare så godt vi kan og det er ikke mangel på engasjement og interesse fra foreldrene.

- Det er ingen tvil om at sosiale medier kan påvirke vår psykiske helse. Mange av oss kan få et inntrykk av at alle andre lever spennende og interessante liv, mens vi selv stort sett har vanlige, kjedelige hverdager. Når dette kan prege voksensinnet, kan man bare forestille hvordan ungdommer kan oppleve det. Vi oppfordrer derfor foreldre til å snakke med ungdommene sine om sannheten bak sosiale medier og ikke minst kjenne etter hvordan de selv bedømmer seg selv og sitt liv sett opp mot det de til stadighet møter i sosiale medier.

Ikke ta for gitt at ungdom debuterer med alkohol

Mirjeta kjenner igjen trenden om at ungdom drikker mindre også fra møtene med foreldrene. - Min opplevelse er at de aller fleste foreldre nikker anerkjennende til påstanden om at ungdom er mindre opptatt av å feste og drikke enn det de selv var, forteller hun. - Vi er

nøye med å minne dem på at vi ikke må snakke om alkoholbruk blant ungdom som noe som nødvendigvis vil skje eller skal skje

- Vi må passe på hvordan vi ordlegger oss, sier Mirjeta. - Tidligere sa vi at vi hadde som mål å utsette alkoholebuten. Vi reiste altså rundt og sa til foreldre at ungdommene som vi snakker om kommer til å debutere med alkohol. Siden det er viktig for oss å støtte opp om de som velger å ikke drikke alkohol endret vi det til å si at vi har som mål en rusfri ungdomstid. Selvsagt er det å utsette alkoholebuten viktig uansett, understreker Mirjeta. - Men gjennom å si det på en litt annen måte støtter vi opp om de som velger å ikke begynne å drikke.

Hva vil du anbefale alkoholfritt?

- Det er jo avhengig av anledningen. Til fest en Raspberry Blitz eller Nanny State fra Brewdog, til middag går det bra med vann, men på stranda vil jeg ha en Clausthaler Radler Lemon.

Sagt av foreldre om hva de opplevde som nyttig på foreldretreffet

- Nyttig å bli kjent med andre foreldre. Viktige spørsmål å tenke gjennom og bli bevisst.

- Sitte i grupper og diskutere med andre foreldre. Viktige spørsmål å tenke gjennom og bli bevisst.

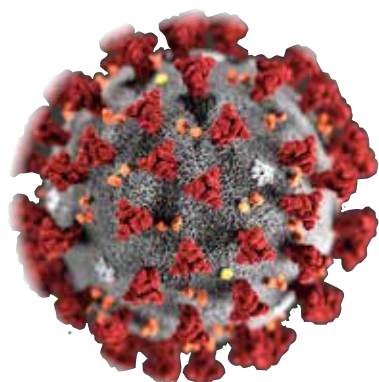
- Godt å få innspill til foreldrerollen. Kjekt å hllse på noen nye foreldre vi ikke har så mye kjennskap til, kjempelurt.

- Faktisk hvor «viktig» spilling er for ungdommene i dag. Jeg som mor synes det er bortkastet tid, men at de faktisk kan være sosial der også tenkte jeg ikke på.

- Selv om mye allerede blir gjort i hjemmet var det likevel en tankevekker og opplysende for meg å få en liten input på hvordan jeg som mor kan spille en rolle for barnet mitt. Bare det enkle som vi glemmer fort som har stor betydning.

Prosjektleder Mirjeta Emini utfordrer ungdommer til å gjøre en rusfri deal med foreldre om at de ikke drikker alkohol i løpet av ungdomstiden.

NORSK REKORD I UNDERSØKELSE OM ALKOHOLBRUK UNDER KORONA- EPIDEMIEN

17 000 personer i Norge sendte inn svar i forbindelse med undersøkelsen om alkoholbruk under korona-epidemien. Men vi må vente ei stund på resultatene

TEKST OG FOTO: FRILANSJOURNALIST SIDSEL SKOTLAND

– Den norske deltakelsen fikk serveren i Tyskland nærmest til å knele, forteller Ingeborg Rossow da vi spør hvor mange svar Folkehelseinstituttet fikk på undersøkelsen om alkoholforbruk under koronaepidemien. Med 17 000 besvarelser hadde Norge den største deltakelsen av alle de 21 landa som deltok (se faktaboks). De andre landa sto for i underkant av 15 000 besvarelser til sammen.

Antakelig var det enda flere enn disse 17 000 som ville delta, men som ga opp underveis fordi systemet gikk så treigt på grunn av den store pågangen.

Dresden har førsterett

Det var 20. mai i år Folkehelseinstituttet inviterte folk i Norge til å delta i denne undersøkelsen som besto i å sende inn et nettskjema med 25 spørsmål. Mange medier skrev eller fortalte om undersøkelsen, så invitasjonen nådde bredt ut.

Svarfristen var 30. juni, og universitetet i Dresden har allerede analysert materialet, skrevet en forskningsartikkel om resultatene, og sendt det til et fagtidsskrift. Rossow vet hva det er konkludert med, men vi får ikke fravrista henne noe som helst. Leserne skal vite at vi prøvde!

– Avtalen helt fra starten har vært at forskerne ved Technische Universität Dresden har førsterett på publisering av resultatene. Det er de som skal skrive og publisere artikkelen om de overordna konklusjonene. Deretter kan hvert enkelt land få bruke egne resultater for videre analyse, forteller hun.

Felles nordisk studie

Når den tid kommer, er det planlagt for en felles nordisk komparativ studie. Det er særlig interessant fordi Sverige er så annerledes enn de andre nordiske landa. Der stengte de ikke ned på samme måte, og dermed var tilgjengeligheten til alkohol større. Skjenkestedene ble holdt åpne, det var mindre begrensninger når det gjaldt sosial omgang, mer handling i butikkene og ikke så mye bruk av hjemmekontor. Her er det noen forskjeller som en kan tenke at vil gi seg utslag i alkoholforbruket, mener Rossow.

Lang prosess

Fordi universitetet i Dresden har førsteretten kan Rossow altså ikke røpe resultatene – verken de internasjonale eller de norske. Og det kan ta lang tid før vi får vite noe. For først skal artikkelen fra Technische Universität Dresden fagfelleverdes. Så skal den eventuelt revideres. Blir den ikke, etter denne prosessen, anerkjent av det første tidsskriftet, må den sendes til et nytt. For det er ikke «lov» å sende en artikkel til flere tidsskrifter på én gang. Sånn er det med all forskning som skal publiseres, så resultatene kan bli litt gamle før de når allmenheten. Rossow forstår frustrasjonen rundt det, men understreker samtidig at det er denne prosessen som gir forskningsresultatene kvalitetssikring.

Blir artikkelen godtatt av det første tidsskriftet kan det i beste fall ta to til tre måneder før den publiseres, men mest sannsynlig mye lenger tid. Ut i neste år er mest sannsynlig, mener Rossow.

To hovedhypoteser

Men om hun ikke kan fortelle noe om resultatene og publiseringstidspunktet, kan hun fortelle oss om hovedhypotesene forskerne hadde da de satte i gang prosjektet. De var det to av:

1. *Alkoholkonsumet vil i første omgang gå ned under koronapandemien.*

Dette ble antatt fordi skjenkestedene ble stengt i mange land, mulighetene for å gå ut og handle ble begrensa, sosial omgang ble begrensa, noen mista arbeid og inntekt, og det ble store begrensninger i reise- og turistvirksomheten. Alt dette er det grunn til å tro at vil redusere alkoholforbruket.

2. *Konsumet vil øke i noen grupper.*

Forskerne antar at det er sannsynlig at det vil kunne skje en øking blant dem som er særlig stressa eller bekymra for smitte og sjukdom for seg sjøl eller nære pårørende. Eller stressa eller bekymra på grunn av konsekvensene av nedstenginga, som permittering fra eller tap av, arbeidsplassen sin, isolasjon og ensomhet eller andre begrensninger smittefaren skaper.

Rossow forteller at hypotesene er basert på studier av andre pandemier.

Viktig kunnskap

– Har du noen tanker om hva man kan bruke resultatene til når de kommer?

– Ja, studien vil gi viktig kunnskap om flere sider av alkoholkonsumet. Dette store, gjennomgripende eksperimentet vi alle er med på nå, som denne koronaepidemien er, skaper store samfunnsendringer. Epidemien innebærer store endringer som alkoholkonsumet kan sees i forhold til, både i befolkninga generelt, og for undergrupper.

Alkoholforskere er opptatt av hva som skal til for at folk endrer alkoholforbruket. Men spørreundersøkelser foregår vanligvis under normale omstendigheter, som sjelden favner vesentlige endringer. Håpet er at endringer under de uvanlige omstendighetene vi har nå, vil kunne bidra til å gi oss en enda bedre forståelse av noen av de faktorene som påvirker alkoholforbruket i ulike grupper av befolkninga.

Men mulige svar på dette må vi altså vente i mange måneder for å få.

I undersøkelsen deltok, foruten Norge, Albania, Tsjekkia, Danmark, Finland, Frankrike, Tyskland, Hellas, Ungarn, Island, Irland, Italia, Polen, Portugal, Russland, Slovakia, Slovenia, Spania, Sverige, Ukraina og Storbritannia.

IOGT har flere medlemmer med lang fartstid i organisasjonen, men som fortsatt ikke har satt ned farten. **Kirsten Tangen** fra Gjøvik er en av dem.

- IOGT ER EN DEL AV MEG

AV JAN TORE EVENSEN

hver dag. Det er blitt en del av meg, sier hun. – Det er en selvfølgelig del av livet mitt å delta i losjemøter og aktiviteter, og denne gleden og interessen betyr svært mye.

Viktigst å ha vært trofast mot saken

Kirsten har uten tvil betydd mye i organisasjonen. Hun klarer ikke å peke på én ting som har vært viktigst - hun har i alle år vært trofast mot saken og engasjert seg. Uansett hvilken status arbeidet har hatt, så har interessen hele tiden vært der, sier hun.

Kirstens IOGT-CV viser at foruten lokale verv i losjen og distriktet, har hun i et par omganger vært innvalgt i IOGTs sentralstyre. Internasjonalt var hun med på stiftelsen av vår bistandsorganisasjon FORUT i 1981 og dro bl.a. til Gambia for å åpne aktivitetssenteret i Kerewan som Juniorforbundet (nå JUBA) bygget der. Hun har også vært aktiv i det nordiske arbeidet gjennom vervet som sekretær i NGR, organisasjonen som samtlige nordiske IOGT-organisasjonene er med i.

Særlig plass i hjertet

Barnearbeidet har imidlertid hatt en særlig plass i Kirstens hjerte. Fra tidlig på 60-tallet da barna Runa og Morten ble store nok til å være med, ja fram til dags dato, har hun vært aktiv. Den første barneleiren hun imidlertid kan huske var på Gjøvik i 1952. Da lå leir-deltakerne i telt på idrettsplassen med hjemmesnekret trapp ned til det gamle losjelokalet hvor alle losjedamene - også mora mi – hjalp til med all maten, forteller hun.

Må være et program

Kirsten har hatt et langt liv i IOGT. Hun kan huske at det var rart å komme til Oslo fra Gjøvik på tidlig 50-tall for å gå på sekretærskole og også ta timer på Musikkonservatoriet. – Jeg kjente jo ingen i IOGT-miljøet i hovedstaden så bare å oppsøke Keysersgate 1 hvor de fleste IOGT-losjene holdt til, var nesten utenkelig. Senere har hun blitt "mindre beskjedne" og er opptatt av at vi må være flinkere til å ta imot nye medlemmer på møtene våre. – Vi skal også alltid by på program på møtene, sier hun bestemt. – Det trenger ikke å være like ideologisk og høytidelig hver gang - det kan være alt fra påskenøtter til møte med FORUT, som som kjent har sitt hovedkontor på Gjøvik. Det må ikke bli slik at vi bare sitter rundt et bord med kaffekoppen – som naturligvis også er hyggelig! Også må vi annonsere møtene, det er viktig.

Dagens IOGT har hun ikke noe negativt å si om. – Det er bare litt sørgelig at tiden med store møter og arrangementer synes å være over, sier hun. – Men dette gjelder også for de fleste andre organisasjoner. Vi må være både stolte og glade for alle de flotte prosjektene IOGT har i sitt arbeidsprogram. Ja, dette forsøker jeg å formidle på hvert eneste losjemøte.

IOGT er en kulturbærer

Mest kjent i IOGT i dag er hun kanskje for sang og musikk, bl.a. som fast organist på alle landsmøter. – Vi er jo kulturbærere vi i IOGT, mener hun. – Sangen og musikken har absolutt høret med hos oss. Gjennom musikken har jeg også fått gode kontakter hos vår søsterorganisasjon, IOGT-NTO i Sverige, og sammen med Bosse Løfbom fra Skellefteå har det blitt

mange turnèer både i Norge og Sverige. For seks år siden fikk Kirsten Gjøviks kulturpris. Det viser at det ikke bare er i IOGT hun har markert seg, ja i sitt 86. år leder hun fortsatt to kor! – Det er kanskje ikke så vanlig, sier hun og ler. – For noen måneder siden kom jeg forresten til en av byens institusjoner hvor jeg skulle synge og spille med beboerne og satte meg naturligvis på pianokrakken som vanlig. Da kom det en hyggelig pleier bort til meg for å be meg finne en annen stol for «der skal pianisten sitte»!

Vokst opp med musikk

Interessen for musikk kom tidlig. Far spilte klarinett og saksofon i både korps og orkester – samt ikke minst i jazzband. Min bror ble også korpsmusiker etter hvert, og jeg kan trygt si at jeg ble kjent med all slags bra musikk hjemme. Da jeg begynte på skolen i 1941, ble det innkjøpt et piano og jeg fikk ta timer hos den lokale pianolæreren. Den første betalte spillejobben ble for dameturnerne på Gjøvik 14-15 år gammel. Jeg fikk 2,50 pr øvingstime og god trening i å spille uten noter og holde takten for turnerne som hoppet og rullet rundt på gulvet.

Gjennom musikken har Kirsten deltatt i mange ulike miljøer, bl.a. som barpianist på Strand hotell! Jeg har egentlig aldri kjent noe drikkepress, men følt meg respektert for mitt avholdsstandpunkt, sier hun. – Men man må ikke være fanatisk -fanatisme fører aldri noe godt med seg, sier Kirsten. Jeg pleier å si at jeg drikker hva som helst, bare det ikke er alkohol i det.

ET LANGT LIV, OG ET GODT MINNE

Et fast punkt i IOGTs årsmeldinger de siste 19 årene har vært Helga og Ingolv Næss minnefond. Helga og Ingolv var begge medlemmer av IOGT det meste av livet og da først og fremst tilknyttet losje Vårsol på Gjøvik. Ingolv var snekker av yrke og kom fra Østerdalen, mens kona Helga hadde sin oppvekst i en såkalt IOGT-familie på Brandbu.

Trofaste på møter

Leder for Vårsol, Kirsten Tangen, kan fortelle at begge var trofaste på losjemøtene i alle år hvor de gjerne hjalp til når det trengtes. Kirsten forteller om et hyggelig, stillferdig og omgjengelig par, og som også deltok både på turer og landsmøter. Interessen for arbeidet mistet de aldri.

Helga og Ingolv døde henholdsvis i 1997 og 2000, og kunne da se tilbake på nesten 70 års medlemskap i organisasjonen. Deres testamente viste at alle verdiene deres skulle settes i et fond, som så skulle gi et årlig tilskudd til foruten IOGT, også Kreftforeningen, Parkinsonforbundet og LHL. Styrelederen for fondet skulle

være utpekt av IOGT, og Kirsten har derfor innehatt dette vervet siden fondet ble etablert.

Årlige tilskudd

Hvert år siden har IOGT fått et kjærkomment tilskudd fra fondet, men med etter hvert lave renter, undersøkte styret muligheten for å få oppløst fondet med etterfølgende utbetaling av verdiene til organisasjonene som var tilgodesett i testamentet. Etter en god del arbeid i nært samarbeid med revisor, vedtok endelig Stiftelsestilsynet oppløsning av fondet og kr 357 000.- kunne dermed overføres hver av organisasjonene våren 2020.

IOGT har mange medlemmer som Helga og Ingolv, som trofast deltar i losjenes arbeid og som gjør våre lokale møter til et hyggelig sted å komme til. For Helge og Ingolv ble livet i IOGT også en inspirasjon til å gi noe etter seg til bl.a. vår organisasjon. De hadde liten familie selv, men en stor familie i IOGT. For innsatsen de gjorde og den store gaven de ga, fortjener de en stor takk.

Kirsten Tangen, fast pianist under landsmøter og inspirasjonskonferanser.

Kirsten Tangen har vært høyt og lavt i IOGT nesten fra hun ble født. Oldefar Simen Pedersen og bestefar Sigurd Simensen var med og stiftet losje Vårsol på Gjøvik i 1895. Farmor Marthe, født Grundereng, ble for øvrig losjens første kvinnelige sekretær allerede i 1896. Da var hun ikke mer enn 17 år gammel så hun må ha vært ganske tøff som kunne bli valgt til sekretær i et så mannsdominert miljø, foreller Kirsten. - Kanskje det hører med til slekta å være litt tøff...

Som å spise frokost

Mor og far møttes i barnelosjen, og Kirsten med ble i barnearbeidet så snart hun var stor nok til det. – Broren min som var ni år eldre enn meg var imidlertid barneleder og ikke så veldig fornøyd for å ha med lillesøstra si på møter. Det var alltid noen jenter der på hans egen alder som han nok heller ville være sammen med!

- Sånn var det bare, sier Kirsten ofte mens vi snakker med henne, og selv om hun ikke bestandig kunne være like aktiv med små barn hjemme, har hun alltid hatt et forhold til organisasjonen. –Nå er det å gå på IOGT-møter like naturlig som å spise middag eller frokost

 DYBDAHL
BETONG- & RIVESERVICE AS

tannhelsehuset
haraldsgaten as

HBO

 IOGT
Barnehagen
BLAVINGSGATE 43 8031 HAUGESUND
TILF. 62 72 10 44 MAIL: iogtbarn@barnehage.no
www.iogt.barnehage.no

poppcorn
design
poppcorn.no

NYE MEDLEMMER HOLDER ARBEIDET OPPE

Tre ganske nye medlemmer i IOGT har vært sentrale i å holde arbeidet rundt ANTA og support-grupper oppe i Korona-perioden.

Magnus Vidr Klingenberg, //
har ansvaret for
Kafe Klar i Sarpsborg

Nina Hilton Mæhlum, //
leder Supportn i Oslo

Trine Dale, driver //
Kafe Klar i Haugesund

Mona Svartås, leder for //
IOGT i Oslo og Akershus

AV JAN TORE EVENSEN

Det har vært et rart år. Aktiviteter har blitt avlyst, eller flyttet over på digitale plattformer. Mange har blitt kjent med nye måter å gjøre gamle ting på. Vi har snakket med tre medlemmer som var sentrale da oppfølgingen av deltakere i ANTA-programmet flyttet over til nett i vår.

Nina Hilton Mæhlum kom med i IOGT for et par år siden. Tidligere var hun ansatt på Retretten i Oslo, og er godt kjent med både ANTA-kurs og Support-grupper. De siste månedene har hun sammen med Mona Svartås hatt ansvar for Supporten i Oslo. Trine Dale har holdt oppe Supporten i Haugesund. Hun driver også Kafé Klar Haugesund sammen med søsteren, Solfrid Dale. I høst ble hun valgt inn som nestleder i IOGT Region Vest, som dekker Vestland og Rogaland. Magnus Vidr Klingenberg har vært med i IOGT i flere år, og har først og fremst fulgt opp mennesker som trenger det i Østfold de siste månedene. – Det blir både enkelt-samtaler og grupper, forteller han.

Mistet rytmen

En utfordring som alle har følt på er at mye av rytmen forsvant under Korona-perioden. Det ble viktig å finne nye festepunkter. – Jeg har satt veldig pris på Support'n og sendingene som Rita Nilsen har holdt om tilbakefall, forteller Trine. – Det var liksom det som ble den nye rutinen min. Det er mange her i byen som slet med at for eksempel tilbudet på A-senteret var nedlagt.

- Jeg tror det har hjulpet folk mye at de vet at de kan ta kontakt, mener Nina. – At de alltid har noen de kan ringe til hvis det brenner.

- I våres forsvant alt det sosiale som folk var vant med, forteller Magnus i Sarpsborg. - Ikke kunne de gå på Varmestua og snakke skit, det var bare en kø til matutdeling og så trakk folk seg unna, sier han. – Og så var folk usikre, redde for helsa si. Men er det noe oss gamle brukere kan så er det faktisk å passe på helsa.

Forskning tyder faktisk på at rusavhengige har klart seg ganske bra gjennom krisa, uten at man sikkert vet hva det handler om. – Har vi ikke daua før, så gjør vi ikke det nå heller, sier Mona Svartås lakonisk. Mona er ansatt i IOGT og har vært en av de som har vært i aktivitet på IOGT-kontoret i Oslo i hele perioden.

Utfordrende å ikke kunne møtes fysisk

Samtidig er det ikke uproblematisk å bare møte mennesker gjennom telefonen eller på digitale plattformer. Noen har valgt å slutte. – Fire-fem i vår gruppe gikk ut fordi de ikke ville være med på telefon, forteller Trine. – Vi håper at de kommer tilbake når vi nå går over til å kunne møtes fysisk igjen. Magnus nikker, og kjenner igjen problemet. - Det er en litt rar måte å jobbe på, det å kun være på telefon – det er mange som sliter på telefonen.

Man mangler mimikken og kroppsspråket. Men alt i alt har det vært en takknemlig oppgave egentlig. Det var nødvendig å gjøre noe.

Glade for satsningen på ANTA

Alle er glade for at IOGT har valgt å satse på ANTA-arbeidet, og mener at det ligger mye fremtid i dette for organisasjonen. – Det er så enkelt at da jeg begynte på ANTA-kurset så satt jeg og tenkte – hvordan har jeg i 16 år klart meg uten denne kunnskapen, sier Magnus. - Når jeg oppdaget kurset og at dette hadde kommet under IOGT, da tenkte jeg: - Yes. Nå er IOGT tilbake til hvor de skal være. I gamle IOGT da fantes det jo folk som ble tatt opp både 3, 4 og 5 ganger. Men man rakk ut hånda, og man var der for dem. Nå gjør vi det gjennom ANTA. Så dette er «back to basic» for organisasjonen.

- Jeg har lært mye av samtaler som jeg har hatt med gamle IOGT-ere, forteller Mona. - Alt det vi holder på med nå det har de drevet med i IOGT før også, bare i litt andre former. Her i Oslo var det KASA-damene som snakket med folk, oppsøkte de som trengte det ute og hjemme. Det var matutdeling og turer. Hun mener at IOGT skal være stolte av det vi får til. – Stoltheten for organisasjonen har kanskje forsvunnet litt, mener hun. – Det er noe som vi som har hatt ANTA bør forsøke å dra tilbake.

– Jeg fikk vite av moren min at hun også hadde vært innmeldt i IOGT, forteller

Nina. – Og mine besteforeldre var også det. Så mange har hatt forbindelser til organisasjonen. Det er jo en gammel organisasjon.

- For meg så har IOGT, eller ANTA spesielt, hjulpet meg å få de verktøyene jeg virkelig trengte for å holde meg rusfri, forteller Trine. – Og det tror jeg at flere kan oppdage. Det er viktig at det kommer ut, at folk får vite om det. Det er derfor jeg er engasjert i dette.

Nina nikker. – Det å kjenne seg selv og følelsene sine, normalisere det. Det har ANTA lært meg. Ikke tenke at man er så innmari rar som man tenkte når man var på kjøret. Jeg har vært innlagt 8 år på rusinstitusjoner, men har ikke lært noe av det der som vi har på ANTA-kurset. Det er en skandale fordi det er det som fikk meg til å løfte hue mitt, bli meg selv og akseptere hvem jeg var og hva jeg måtte gjøre for å komme videre. -Kunnskap er trygghet, avslutter hun. – Hvis du ikke vet blir du bare forvirra og redd og faller tilbake i samme sporet.

Møtes med skepsis

Samtidig er det utfordringer. – Jeg kan føle at vi av og til møter på skepsis, sier Magnus ettertenksomt. – Kanskje til og med en slags redsel for at her kommer det noe nytt. Det kan jeg skjønne. Men jeg håper at de som har vært medlemmer lenge kan gi oss tillit. Vi vet hva vi

holder på med. Vi bruker kanskje feil ord og vi flyr kanskje oppi sinne over småting. Men noen av oss har vært vant med å måtte bite fra oss for å holde på det vi vil ha. Vi får resultater, men det er viktig å ha en god organisasjon bak oss. Jeg har den visjonen at om fem år da skal IOGT ha fått en tilvekst av nye medlemmer gjennom dette arbeidet. Da får vi folk som er ny-nyktre og kanskje banner i kjerka. Men min drøm er at IOGT skal bli kjent for dette.

Han synes også at det er for tette skott mellom de ulike aktivitetene. VI i IOGT må bli flinkere både å samarbeide med hverandre, og med andre utenfor organisasjonen. Da må vi tåle at det ikke bestandig er oss som sitter med kontrollen.

Må treffe hverandre

Mona er opptatt av at det som har vært og det som kommer møter hverandre. – Vi som har kommet inn i dette gjennom ANTA, vi om driver Support'n - Vi må tørre å sette i gang ting, tørre å oppsøke de ulike avdelingene eller losjene i IOGT, sier hun. - Vi må fighte littegrann. Ingen av de som har vært med i IOGT i en årrekke har fått noe gratis de heller. Nå har det kommet en ny generasjon. Vi er ikke 20 år gamle når vi melder oss inn i IOGT. Nå er vi halvgamle kjerringer. Men vi må være litt mer i kampmodus. Det mener jeg.

- I mange tiår ble nok medlemsmassen i IOGT unnfanget på NGU-leir, skyter Magnus inn og ler. – Han forter seg til å si at det ikke er fullt så ille. – I Sarpsborg har man vært positive til å ha kursene i IOGT-huset. Men han ser at det er kulturforskjeller som vi må ta alvorlig.

Ønsker at IOGT skal bli bedre kjent

At IOGT jobber for at det skal være lett å ta rusfrie valg synes de er viktig. – Vi har en ting felles, det å være rusfri. Det blir større når man vet at det er mange, sier Nina.

Fremover håper de at IOGT blir mer kjent. – Jeg har kjent til IOGT såvidt men det er fordi nærmeste nabo er onkelen min, forteller Trine. - Men jeg visste ikke hva IOGT gjorde før jeg tok ANTA-kurset. Det var overraskende å oppdage alt organisasjonen gjør. Mona oppfattet IOGT som litt lukket før hun kom inn.

- Vi har på Kafe Klar i Sarpsborg av og til blitt sittende helt alene, men så har det plutselig dukket folk opp. Jeg holder fast ved at bak hver person som kommer inn så finnes det i hvert fall en familie. Derfor er hver enkelt som kommer inn viktig. -Ting tar tid, avslutter Magnus før han må ut med hunden og vi avslutter Zoom-samtalen.

VELKOMMEN TIL "NYE" ÅSANE FOLKEHØGSKOLE

Siden i fjor høst har IOGTs folkehøgskole, Åsane i Bergen, vært en byggeplass. Rett før skolestart var byggearbeidene på det nærmeste ferdig.

AV EIVIND JAHREN

Vi kan med stor rett snakke om "nye Åsane". Kjekt er det å se at opptaket av nye elver i høst er det høyeste noen gang. Og at byggearbeidene holdt tidskjemaet. Og budsjettet. – Det er bare å sette kryss i taket, sier rektor Bjørn Berentsen.

Mye for pengene

40 millioner kroner har det som styreleder Helge Kolstad omtaler som førstebyggetrinn kostet. Og det er ikke lite en har fått for den summen: Matsalen er utvidet så det er plass til alle elevene, det er

AUDITORIET //

En ny samlingsal – auditorium – med plass til alle elevene er den mest omfattende endringen i det oppgraderte skoleanlegget. Her ønsker rektor Bjørn Berentsen og styreleder Helge Kolstad velkommen til «rosina i pølsa» - et sammenleggbart amfi som sto på ønske lista, men som måtte tas ut av budsjettet fordi det ville koste et par millioner kroner. Utrolig hell gjorde at et slikt amfi skulle demonteres på en lærerskole som var under riving i Bergen. Dette skulle en få til en 300.000 kroner som i hovedsak bare dekker opp- og nedmontering.

I den «nye» skolebygningen er det mange steder for elevene å omgås sosialt i større og mindre grupper, slik at de kan ha ulike fellesaktiviteter. //

Matsalen // De nye elevene på plass til sin første middag i skolen nye matsal. Skolens nye kjøkkensjef Ørjan Teigland ønsker velkommen og informerer om dagens meny.

Ved hjelp av foldedører kan mingleområdet slås sammen med auditoriet og utgjøre en veldig stor sal om det skulle bli behov. //

Her er det nå plass til at alle spiser samtidig - bortsett fra at koronahensyn har gjort det nødvendig å dele i to puljer i begynnelsen av skoleåret. //

bygget helt nytt auditorium med sammenleggbart amfi, nytt mingleområde for elevene, nye toaletter blant annet for bevegelseshemmede og ny sal for musikal-linja med skikkelig dansegulv. De aller fleste undervisningsromma har fått både et solid strøk maling og nye vinduer, og det er bygget flere heiser for bevegelseshemmede. Av forbedringer som ikke er like synlige kan nevnes at kjøkkenet er totalrenoverert og framstår som et moderne storkjøkken, nytt fryranlegg, nytt ventilasjonsanlegg, nytt kjøle- og fryserom... Lista kunne vært gjort mye lengre.

Flere elever enn noen gang

Det har til og med sneket seg inn omgjøring av en leilighet til internatrom for elever slik at kapasiteten er utvidet. På grunn av koronasituasjonen, måtte en

del av elevromma holdes i beredskap denne høsten. Likevel er tallet på helårselever som møtte første skoledag oppe i 115, mer enn noen gang.

Internatene byggetrinn 2

Men oppgradering av internatene er neste byggetrinn. Det starter ikke før en har både detaljprosjektet og finansiert ombyggingen. Da skal kapasiteten utvides ytterligere, slik at driftsgrunnlaget for skolen blir enda bedre. Men byggetrinn 2 vil ikke stå klart på flere år. Da er håpet at alle som skal bo på skolen i kortere eller lengre tidsrom skal kunne tilbys enkeltrom. Dessuten blir en hele skolen er «universelt utformet», altså tilrettelagt for personer med funksjonsnedsettelse, f.eks. plass til i rullestol i flere elevrom.

...OG REKORDMANGE ELEVER TOK IMOT INVITASJONEN

på sin årlige seilas med Statsraad Lehmkuhl fra Bergen til Shetland og tilbake. Fram til dette måtte elevene holde seg i skolens nærområde, turene til Bergen og sentrale deler av Åsane må komme seinere.

Gleder oss over nye lokaler

- Vi som er ansatt ved skolen ser frem til et nytt godt skoleår med hyggelige og voksne elever. Vi gleder oss over nye lokaler med fine farger, rikelig med plass og funksjonelle lokaliteter. Stemningen på huset er god, og elevene gir uttrykk for at de er fornøyde på alle måter, sier rektor som retter en stor takk til alle i IOGT som har bidratt til at fornyelse av skolen er kommet så langt. - Det står fortsatt en del udekkede behov, så om flere har lyst å bidra med støttegaver til skolen, tar vi i mot med stor glede og takknemlighet, sier Bjørn Berentsen.

siden i mars, og blitt vant til å ta sine forhåndsregler. Rektor ser likevel fram til å kunne se hele elevflokket som en kohort. Den første delen av skoleåret tydet på at det vil gå greit.

Nye linjer

Skolen har to nye linjer dette året, "musikal-linja", som holder til i skolens nye dansesal, og «digital animasjon og grafikk» – som er en spennende tilvekst til skolens linje for spillutvikling og programmering.

I midten av september dro hele skolen

Onsdag 26. august ankom 112 nye elever Åsane folkehøgskole. "Åh - så flott det er her" utbrøt mange av elevene da de kom inn i det nye vrimleområdet på skolen.

- Det er en fryd å ta imot elevene i de nye skolebygningene sier rektor Bjørn Berentsen som på grunn av koronapandemien må sørge for at elevene holder god avstand og har stort fokus på håndhygiene.

Hele elevflokket en kohort

- Elevene ser ut til å takle dette greit. De har som oss andre levd med pandemien

Takker staben // Styreleder Helge Kolstad takker de ansatte på skolen for at det har holdt ut med «unntakstilstand» i et år. Men så har de fått et funksjonelt og pent oppgradert anlegg å drive undervisning i.

Kjøkkenet // Nyansatt kjøkkensjef Ørjan Teigland slår fast at på det nye kjøkkenet er det mulig å lage god mat.

OLJEFONDETS INVESTERINGER FORSTERKER HELSEPROBLEM

Koronapandemien viser oss hvorfor Oljefondet må slutte å investere i alkohol. I Sør-Afrika har de strenge alkoholreguleringene under pandemien ført til oppsiktsvekkende resultater.

Sør-Afrika har et stort alkoholproblem der mye fyll fører med seg store helseproblemer, akutte skader, promillekjøring og mange voldstilfeller, særlig vold mot kvinner. Problemet forsterkes av en stor alkoholindustri og få reguleringer av salg og skjenking av alkohol. Nå står Sør-Afrika i tillegg midt i ett av de største utbruddene av covid-19 i verden. Landets sykehussenger og nødetater må kunne brukes til å behandle koronasyke pasienter, ikke pasienter med akutte skader som følge av alkoholbruk.

I dette scenarioet spiller Statens pensjonsfond utland (Oljefondet) en rolle gjennom sine investeringer i internasjonale alkoholselskaper som opererer i Sør-Afrika. FORUT mener det er uetisk å investere i en vare som i Sør-Afrika, og i andre land, tar opp sengeplasser på sykehus og bidrar til vold og utrygghet.

Må gripe muligheten

Slik Bistandsaktuelt skrev i juli i år, tok Sør-Afrikas myndigheter tidlig grep for å frigjøre kapasitet på sykehuse sine gjennom å midlertidig forby salg og skjenking av alkohol. Dette er gjort i to perioder etter midten av mars, og det har gitt gode resultater. For eksempel gikk antall akutte alkoholskader betydelig ned, med en dokumentert nedgang i sykehusinnleggelses på inntil 60 prosent. Da alkoholsalget ble midlertidig åpnet igjen i juli, ble antall trafikkdødsfall på landsbasis doblet, og antall akuttinnleggelses gikk igjen opp. I provinsen Western Cape økte antall innleggelses med hele 350 prosent.

Sør-Afrika har i liten grad implementert effektive virkemidler for å redusere alkoholrelaterte skader. Derfor argumenterer nå sivilsamfunnsorganisasjoner og forskere for å få på plass gode

tiltak som er i tråd med både Verdens helseorganisasjons (WHOs) anbefalinger og forskning på feltet.

Organisasjonene og forskerne ønsker seg "a new normal", med blant annet redusert tilgang til alkohol og restriksjoner på alkoholreklame. De frykter at myndighetene kun vil åpne kranene igjen, og at landet fort vil gå tilbake til "the old normal", altså til slik det var før pandemien. Dette vil føre til Afrikas høyeste konsum av alkohol og omfattende negative konsekvenser.

En egen kampanje er lansert for å vise de positive resultatene av mindre tilgjengelig alkohol i forbindelse med covid-19. En film utgjør kampanjens kjerne. Kampanjen skal påvirke politikere, fagfolk og opinionen i Sør-Afrika til å støtte effektive virkemidler for å redusere negative sider ved alkoholbruk.

Nye eksempler på velkjent sammenheng

At alkoholbruk har negative konsekvenser, er velkjent og godt dokumentert i forskning. I Sør-Afrika har imidlertid koronapandemien gitt en unik tilgang til konkrete eksempler og tydelig statistikk på hvilke følger et stort alkoholkonsum med få reguleringer har for nasjonen og dets helsevesen og nødetater.

Vi skal ikke lengre enn til vårt eget land for å se at innstramminger av alkoholskjenking er med i strategien for å bekjempe pandemien. Likevel argument-

KRONIKK AV EVA S. BRAATEN,
INTERNASJONAL PROGRAMKOORDINATOR
I FORUTFØRST PUBLISERT AV
BISTANDSAKTUELT

erer alkoholindustrien i Sør-Afrika mot bedre regulering av alkoholsalg under pandemien, på samme måte som de i en årrekke har argumentert mot implementering av effektive alkoholpolitiske virkemidler i landet. Blant annet har et lovforslag om reklamerestriksjoner foreligget, men aldri blitt behandlet i parlamentet.

I argumentasjonen for å oppheve forbudet har alkoholselskapene lagt vekt på tapte inntekter for alkoholprodusenter og serveringssteder, men også for myndigheter i form av skatter og avgifter. I tillegg peker de på tap av arbeidsplasser og på Sør-Afrikas forhold til handelspartnere i EU som nå ikke får solgt alkohol til ett av de viktigste markedene i Afrika. Industrien har argumentert sterkt for å bringe landet tilbake til situasjonen før pandemien med få reguleringer av alkoholsalg og konsum.

Det er selvsagt at sterkere regulering av alkoholsalg kan ha økonomiske konsekvenser for de som tjener penger på alkohol, og et varig forbud mot alkohol er det ingen som argumenterer for – verken her i Norge eller i Sør-Afrika. Men folkehelse må gå foran profitt. Politikk som setter folkehelse fremfor profitt vil også spare en stat for store offentlige utgifter for eksempel til helsetjenester. Dette er en tydelig prioritering i norsk alkoholpolitikk, og bør være det i Sør-Afrika også. Ikke minst bør det gjenspeiles i investeringer vi gjør med vår egen pensjonsformue. Slik er det ikke i dag.

Må slutte å investere i alkohol

I 2019 investerte Oljefondet cirka 116 milliarder i alkoholselskaper verden over. Minst 109 av disse milliardene var plassert i selskaper som også opererer i Sør-Afrika. Mange av dem har jobbet aktivt for å oppheve forbudet under pandemien. De har også slåss mot en innføring av alkoholpolitiske virkemidler over mange år. Dette er virkemidler som kunne frigjort sykehussenger og spart mange for ulykker, vold og dårlig helse.

Her er altså norske oljepenger med på å forsterke et alvorlig og omfattende folkehelseproblem, både i Sør-Afrika og i verden for øvrig. Med andre ord: Investeringer som skal sikre vår fremtid, bidrar til å ødelegge andres. Det er et paradoks at våre pensjonspenger investeres i en vare som er skadelig for mange og særlig sårbare grupper, og i en industri som jobber for å unngå at landene de opererer i skal innføre effektive alkoholpolitiske virkemidler. Både vi i FORUT og våre partnerorganisasjoner i det sørlige Afrika mener at vi ikke kan leve med dette åpenbare paradokset.

Paradokset forsterkes ytterligere av at virkemidlene alkoholindustrien jobber mot er virkemidler som har vært med på å holde forbruk og skadenivå nede i vårt eget land. De anbefales også av både WHO og et samlet forskermiljø.

IKKE DRIV SJANSESPILL MED UNGDOMMEN VÅR!

Ungdom i Norge er blant dem som bruker minst narkotika i Europa. Det viser at mye i vår politikk fungerer. Politikken legger vekt på å forebygge, ikke å straffe. Den gir samtidig et tydelig signal til unge. Dette må vi ta vare på, for å unngå at unge får fremtiden ødelagt. Be politikerne styrke dagens forebyggende lovverk. Skriv under på foreldreoppropet.no

Et regjeringsoppnevnt utvalg har nylig foreslått hvordan vi kan avkriminalisere narkotika i Norge. Forslaget går lenger enn hva en har gjort i andre europeiske land. Vi er redd forslaget vil føre til at flere unge vil bruke narkotika.

Selv om bruk og besittelse av narkotika fortsatt skal være forbudt er det i praksis ikke foreslått noen konsekvenser for dem som ikke vil ta i mot hjelp frivillig.

Ungdommer kan besitte store brukerdoser med narkotika uten at det får andre konsekvenser enn at stoffet blir tatt fra dem hvis det blir oppdaget.

I dag får ungdom som tas for bruk og besittelse av små mengder narkotika god oppfølging som gjør at mange slutter med narkotika. I det nye forslaget blir det i stor grad opp til ungdommene selv om de ønsker å motta noe hjelp.

Hovedproblemene med forslaget til rusreform er at vi mister gode virkemidler som holder unge mennesker unna narkotika:

- Ungdom mister gode grunner til å si nei til narkotika
- Vi foreldre mister en viktig støtte fra storsamfunnet
- Politiet mister virkemidler for å avdekke rusbruk

«[Reformen vil] gjøre det enklere og med mindre risiko for profesjonelle kriminelle å omsette narkotiske stoffer»

Oslo statsadvokat embeter

- Hvis vi fjerner all adgang til reaksjon og oppfølging, forventer jeg økt bruk av narkotika.

professor Thomas Clausen,
leder av Senter for rus- og avhengighetsforskning

Tusenvis av foreldre mot rusreformen

FORELDREOPPROPET

MOT NARKOTIKA

Foreldreoppropet mot narkotika er en underskriftskampanje som er startet på initiativ fra foreldre som var bekymret for at den foreslåtte rusreformen ville føre til mer liberale holdninger og økt bruk av rusmidler blant ungdom. Det er på tide å gi politikerne tydelig beskjed. Flere tusen foreldre, besteforeldre og andre har allerede skrevet under på foreldreoppropet.no.

Styrk dagens forebyggende lovverk mot narkotika.

Vi vil ha en annen rusreform!

Gi politikerne beskjed. Skriv under på foreldreoppropet.no

IOGT-LEDEREN //

Ørnulf Thorbjørnsen //
Leder i IOGT Norge

DET HOLDER IKKE Å SI SOM OLA BRUMM:

"JA TAKK, BEGGE DELER"

I sommer så jeg en dokumentar på NRK. En gruppe engelskmenn skulle avstå fra bruk av alkohol en hel måned. Som forventet var helsegevinstene påfallende etter bare 30 alkoholfrie dager. Redusert blodtrykk, bedre søvn, redusert leverfett og vektreduksjon.

De helsemessige langtidseffektene var ikke tema, men de er ikke mindre. Forskeren som gjennomførte studien ble ganske forbløffet over en påfallende positiv helseeffekt og sa: "Hvis vi kunne framstille en pille med samme helseeffekt som 30 alkoholfrie dager, hadde den vært verd en formue".

Som en av de som er litt runde, leser jeg slanketips i avisene. I Dagbladet leste jeg forelden slanketips med en rekke forslag til kostholdsendringer. Når det gjaldt alkoholkonsum ble rådene langt mer forsiktig. Hvis kvinner begrenser seg til en alkoholenhet pr dag, menn kan unne seg 2, vil også det bidra til vektreduksjon. Henholdsvis 7 og 14 alkoholenheter pr uke! Det er vel mer enn gjennomsnittet konsumerer, tror jeg.

Hvorfor er det så vanskelig å gi entydige helse råd? Tobakk har fått stygg emballasje, og er låst inn bak kassen i butik-

ken. Alle kjenner skadevirkningene. Det er åpenbart vanskelig å være tydelig på de negative helseeffektene av alkoholbruk. Politikerne vil verken ha innholdsfortegnelse eller helseadvarsel på flaskene. Til forskjell fra tobakk, er alkohol et rusmiddel som gir nedsatt vurderingsevne og personlighetsforandringer, med alle de kjente konsekvenser.

Tross kunnskap og observasjoner som enhver må ha gjort, ivrer deler av det politiske Norge for lettere tilgang på alkohol og salg av drikkevarer med opptil 22% i dagligvaren.

De som gir helse råd kvier seg for å være tydelige på de negative helseeffektene og politikerne signaliserer at alkohol i enda større grad bør være dagligvare. Det er ikke signaler som rimer med regjeringens mål om 10% reduksjon av det skadelige alkoholforbruket.

Bent Høye har bedt om forslag til tiltak som skal bidra til å redusere det skadelige alkoholforbruket. Det har han fått av IOGT. Alkoholskadene, både helsemessige og sosialt kan bare reduseres med tiltak som bidrar til redusert forbruk. Det betyr strammere alkoholpolitikk.

Budskapet er det samme som IOGT har hatt de siste 100 årene og de siste 40 årene med vitenskapelig belegg. Skal alkoholskadene reduseres så må totalkonsumet reduseres. Så får vi se da om det finnes politisk mot til å gjøre det som må gjøres, for begge deler samtidig er ikke mulig.

Driking slår ujevnt ut

Sammenhengen mellom totalforbruk i befolkningen og antallet dødsfall er godt dokumentert. Men en studie fra Stockholm universitet viser at økningen i dødelighet ikke er like stor i hele befolkningen, men at det er særlig lavutdannede som kommer dårlig ut. Sosial ulikhet i helse slår altså også ut på alkoholområdet.

Første studie i sitt slag

Thor Norstrøm, professor emiritus i sosiologi, har stått for undersøkelsen og forteller forskning.se at dette er den første studien i sitt slag som måler effekten på dødelighet i ulike utdanningsgrupper. Dødsfall knyttet til alkoholforgiftning eller sykdommer som skyldes alkohol var nesten 14 ganger vanligere for de med lav utdanning, også dødsfall forårsaket av ulykker, mord og selvmord var betydeligere vanligere blant de med lav utdanning.

Flere risikofaktorer

Det økte forbruket fordelte seg omtrent likt på de ulike gruppene, sier Norstrøm. Han mener at gruppen med lav utdanning har flere risikofaktorer som gjør at effekten på gruppen blir større. – Tidligere studier har vist at for eksempel røyking er vanligere blant personer med lavere utdanning, og det forsterker trolig den skadelige effekten av alkohol.

Thomas Clausen, leder for rus- og avhengighetsforskning (SERAF) ved Universitetet i Oslo er enig i at opphopning av risikofaktorer kan være en årsak. Han sier også til forskning.no at det kan være at alkoholbruken er ulik i høyere og lavere sosiale lag, selv om de drikker like mye totalt.

Senker vi alkoholavgiftene i Norge forventer Clausen økt konsum og økte skadevirkninger av alkohol. – Da vil vi betale i folkehelse, sier han til forskning.no. Og da kan de med lavest sosialt utgangspunkt få dobbelt byrde.

Økt cannabisbruk

Cannabisbruken i USA øker – i alle aldersgrupper. Tall hentet fra den landsomfattende National Survey on Drug Use and Health (NSDUH) viser at det i befolkningen er 17,5 prosent som har brukt cannabis i 2019 mot 15,8 prosent året før.

Økning i alle aldersgrupper

Blant alle amerikanere er det 11,5 prosent som regnes som regelmessige brukere. Blant de yngste mellom 12-17 år var det 7,4 prosent som oppga regelmessig bruk i 2019, mot 6,5 prosent i 2016. Blant unge voksne (18-25 år) økte andelen fra 20,8 prosent til 23 prosent, og blant de over 26 år hadde bruken økt med tre prosent fra 7,2 til 10,2 prosent.

Nesten 700 000 skoleungdommer (12 – 17 år) klassifiseres som avhengige. Dette er en økning fra 512 000 i 2018.

Mer bruk i Colorado

Hvordan dette fordeler seg i de ulike statene vet vi ikke ennå, men tall hentet fra Colorado som legaliserte cannabis for et par år siden viser at regelmessig cannabisbruk blant unge voksne der er mer enn 60 prosent høyere enn landsgjennomsnittet. Blant unge voksne er det 37 prosent som bruker stoffet regelmessig. Brukerne har også større sannsynlighet for å bruke stoffet hver dag.

Undersøkelsen viste også at opioidepidemien fortsatt er et alvorlig problem, selv om det er en nedgang fra 11,8 som hadde misbrukt opioider i 2016 til rundt 10 millioner nå.

Kilde: Actis: <https://www.actis.no/yhet/bekymring-okende-cannabisbruk>

Bildeling fra byen øker alkoholskadene

Det at folk ikke drikker alkohol og setter seg bak rattet er selvsagt en god sak. Samtidig viser det seg at det er noen utfordringer rundt økningen av såkalte Uber-biler i amerikanske byer.

Bildelingstjeneste

Uber er et selskap som drifter mobilappen Uber som formidler kjøreoppdrag mellom passasjerer og Uber-tilknyttede sjåfører som benytter sine egne biler i transporten. Det øker altså antallet biler som kan kjøre folk hjem.

En amerikansk studie så på 117 byområder i USA hvor Uber opererer. Studien viste at siden Uber startet opp hadde fylledrikingen økt fra mellom 2,2 og 3,7 prosent i de ulike byene. Drikingen skjedde fortsatt stort sett i helgene, men forbruket økte disse dagene.

Tjenesten mer tilgjengelig enn taxi

Dr. You Zhou fra University of Hong Kong mener at studien viser at holdningene er slik at med en billig app som dette trenger de som er ute på byen ikke kjøre lenger selv, og de trenger heller ikke å være edrue nok til å kunne bruke offentlig transport eller vanlige taxi-biler. Disse holdningene fører til at folk drikker mer alkohol. Uber er også rimeligere enn taxiene, som gjør tjenesten mer tilgjengelig.

Tidligere forskning har vist at ansvarlig drikking-praksiser som å peke ut en sjåfør som skal kjøre alle hjem ikke virker begrensende på inntaket.

Kilde: Movendi: <https://movendi.ngo/news/2020/10/09/since-uber-came-to-town-ride-sharing-fuels-alcohol-harm/>

Stadig mer forskning finansiert av alkoholindustrien

Siden 2009 har det vært en 56 prosent økning i forskning finansiert av alkoholselskaper eller tilknyttede organisasjoner. Dette viser en studie fra universitetet i York, som tok for seg 13 500 studier finansiert av selskapene.

Bekymringsfull trend

– Vår studie viser en bekymringsverdig trend, sier Dr Su Golder fra Departement of Health Sciences ved universitetet. – Mens det har vært en klar nedgang i at alkoholindustrien gjennomfører egne helsestudier, har det samtidig vært en økning i forskning som alkoholindustrien finansierer enten ved at de gir støtte til enkeltforskere eller via organisasjoner tilknyttet industrien.

– Dette gir alkoholselskapene en mulighet til å unytte et «smutthull» gjennom at man antar at slike organisasjoner er ideelle og ikke ser koplingen til industrien.

Skape tvil om vitenskapelige resultater

Forskerne viser også til hvordan tobakk- og legemiddelindustrien har klart å skape tvil eller undertrykke vitenskapelige resultater for å kunne påvirke politikken. – Mens alkoholselskapene vil hevde at det å støtte forskning er en del av deres samfunnsansvar, så er uavhengige forskere bedre i stand til å gjennomføre slik studier, sier forskerne.

Kilde: https://www.eurekalert.org/pub_releases/2020-09/uoy-ia091620.php

KONTAKT IOGT:

Henvendelser vedrørende medlemskap, adresse-endringer mv. sendes til adressen over, eller på telefon til 23 21 45 80.

HVEM KAN DU NÅ UT TIL NÅ?

Det blir Hvit jul-stands også i år, men den spesielle situasjonen gjør at det kan bli tyngre å få underskrifter. Vi trenger derfor hjelp fra ekstra mange frivillige til å nå ut i andre kanaler. Kan du gjøre en ekstra innsats?

Følg Hvit jul på Facebook og Instagram, og del innhold derfra på din egen profil, i grupper du er med, i direkte meldinger eller e-post til venner og kjente. Vi vil legge ut artikler, bilder, videoer, konkurranser og tilbud daglig helt frem til julaften.

Lik og del så ofte du kan! Meld deg som frivillig på hvitjul.no/frivillig for å få jevnlige påminnelser om innlegg du kan dele og andre ting du kan gjøre.

facebook.com/hvitjul • [@hvitjul](https://instagram.com/hvitjul) • [#alkoholfrijul](https://twitter.com/alkoholfrijul)

Hva er Hvit jul

Hvit jul er en kampanje som drives i samarbeid mellom Juba, Juvente og IOGT.

Kampanjens mål er å få flere voksne til å drikke alkoholfritt i julen, slik at flere barn får feire jul med trygge og nærværende voksne.

Bli frivillig!

Alle (også IOGT-medlemmer) som vil være med og bidra i Hvit jul-kampanjen, og få tips til små og store ting de kan gjøre, oppfordres til å registrere seg på:

iogt.no/frivillig

Husk å skrive under på:

hvitjul.no

JULEGAVER SOM FORANDRER ALKOHOLKULTUREN

Når du handler i Hvit jul sin nettbutikk går alt overskudd direkte til videre drift av kampanjen. Din støtte gjør at vi kan videreføre Hvit jul-kampanjen og la stadig nye barn få oppleve en trygg alkoholfri jul. I tillegg er produktene med på å synliggjøre kampanjen.

hvitjul.no/butikk

Kosepeppe kr. 150,-

Kopphåndkle kr. 150,-

Perlesett kr. 70,-

v:pps
din gave til
Hvit jul #134903